

Годишен доклад
за
наблюдение изпълнението на
Регионалния план за развитие на
Южен централен район
(2014-2020 г.) за 2020 г.

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ.....	4
I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН (2014-2020г.). ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО–ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ И ПОЛИТИКИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНО, РЕГИОНАЛНО И МЕСТНО НИВО.	6
1.1. Общи условия за изпълнение на Регионалния план за развитие на Южен централен район (2014–2020 г.) и промени в социално–икономическите условия.....	6
Социално-икономически условия и тенденции.....	7
1.2. Промени в политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво.....	19
Национална програма за развитие „България 2030“	19
Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 - 2030 г.	21
Национален стратегически документ „Цифрова трансформация на България за периода 2020-2030 г.“	21
Национална програма „Европейски научни мрежи“	22
Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.).....	22
Актуализиран национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение „Свързана България“	22
Актуализирана Национална пътна карта за научна инфраструктура 2020 - 2027 г.	23
Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030..	23
II. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН ВЪЗ ОСНОВА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ	24
2.1. АНАЛИЗ НА КЛЮЧОВИТЕ НАЦИОНАЛНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ.....	24
• БВП на човек от населението в лв.....	24
• Дял на БВП на човек от населението от средната стойност на ЕС 27 - %.....	25
• Коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години - %.....	26
• Общ доход на лице от домакинство в лв.	27
2.2. АНАЛИЗ НА ИНДИКАТОРИТЕ ОТНОСНО СТРАТЕГИЯ „ЕВРОПА 2020“	28
• Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 навършени години - %	28
• Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност - % от БВП.....	29
• Дял на възобновяемата енергия в брутно крайно потребление на енергия.....	31
• Намаляване на енергийната интензивност на БФП - %	32
Образование и обучение.....	32
• Население в риск от бедност или социално изключване – хил. души	34

2.3. АНАЛИЗ НА КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ПО ПРИОРИТЕТИ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН	35
Приоритет 1.1 Повишаване конкурентоспособността на малкия и средния бизнес като движеща сила на регионалната икономика	35
Индикатори:	36
Приоритет 1.2. Развитие на устойчиви форми на туризъм и на културните и творческите индустрии в ЮЦР.	39
Приоритет 1.3. Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда и адаптиране към промените на климата.	43
Приоритет 2.1. Подобряване на достъпа до образователни, здравни, социални, културни услуги и спорт.	48
Приоритет 2.2. Подобряване на административния капацитет на регионално и местно ниво в полза на гражданите и бизнеса.	51
Приоритет 3.1. Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии.	53
Приоритет 3.2. Развитие на междурегионалното и транснационалното сътрудничество за постигане на стратегическите цели на плана.	56
Приоритет 4.1. Подкрепа за интегрирано и устойчиво градско развитие и подобряване на вътрешнорегионалната свързаност	58
Приоритет 4.2. Подобряване на свързаността на района в национален и международен план	61
Приоритет 4.3. Подобряване качеството на живот в селските райони	63
III. ДЕЙСТВИЯ, ПРЕДПРИЕТИ ОТ РЕГИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА РАЗВИТИЕ В ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН С ЦЕЛ ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ	64
3.1 Мерки за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни... ..	64
3.2. Преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на Регионалния план за развитие на ЮЦР през 2020 г., както и мерките за преодоляване на тези проблеми.....	65
3.3. Мерки за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на Регионалния план за развитие на Южен централен район	66
3.4. Мерки за постигане на необходимото съответствие на Регионалния план за развитие със секторните политики, планове и програми.....	66
3.5. Предприети мерки за прилагане принципа на партньорство	67
3.6. Постигнати резултати от извършени тематични оценки или оценки за специфични случаи към края на 2018 г.	67
IV. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО	68
Предложения за подобряване на резултатите от наблюдението на Регионалния план за развитие на Южен централен район (2014–2020г.)	71

ВЪВЕДЕНИЕ

Годишният доклад за наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие на Южен централен район за 2020г е изготвен на основание § 37 от Преходни и Заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за регионалното развитие (обн. - ДВ, бр. 21 ОТ 2020 г., в сила от 13.03.2020 г.)/(чл. 86, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие - *отм. ДВ. бр.70 от 7 Август 2020г.*). Основната цел на настоящият доклад е да представи резултатите от изпълнението на Регионалния план за развитие на Южен централен район (2014-2020г.) през 2020 г. Съгласно чл. 84, ал. 1 от ППЗРР- *отм. ДВ. бр.70 от 7 Август 2020г.*, органът за наблюдение на Регионалния план за развитие е Регионалният съвет за развитие на Южен централен район. Срокът за разработване и внасяне на годишния доклад за обсъждане и одобряване от Регионалния съвет за развитие е до 30 юни на 2020 г.

Докладът е изготвен в необходимия срок от екип на териториалното звено на Министерство на регионалното развитие и благоустройството – отдел „Южен централен регион“ към Главна дирекция „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие“, което е и Секретариат на РСР на ЮЦР. Експертите участващи в изготвянето на доклада са:

Юлиян Моллов – началник отдел „Южен централен регион“;

Десислава Златева – младши експерт в отдел „Южен централен регион“.

Съгласно разпоредбите на чл. 87 от ППЗРР- *отм. ДВ. бр.70 от 7 Август 2020г.*, годишният доклад за наблюдение на изпълнението на РПР съдържа информация за:

- ✓ Общите условия за изпълнение на РПР и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво.
- ✓ Постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на РПР въз основа на индикаторите за наблюдение.
- ✓ Действията, предприети от РСР с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на РПР.
- ✓ Заключение и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Регионалният план за развитие на Южен централен район за периода 2014-2020г. е приет с Решение на МС № 462 / 01.08.2013 г.

Настоящият годишен доклад е седми пореден в рамките на периода на действие на РПР (2014-2020 г.). Предмет на наблюдението е изпълнението на отделните стратегически цели и приоритети на Регионалния план за развитие чрез прилагане на физически, социални, икономически и финансови индикатори, на организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление и на мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на РПР на ЮЦР за 2020г.

При изготвянето на настоящия доклад е използвана и анализирана актуална статистическа и емпирична информация от Националния статистически институт /НСИ/, Евростат, информация от годишните доклади за наблюдение на изпълнението на общинските планове за развитие на общините на територията на ЮЦР и справки за значими проекти, финансирани от източници извън оперативните програми в общините през 2020 г., предоставени от областните и общинските администрации в района. В доклада е включена и информация, предоставена от Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР), Агенция „Пътна инфраструктура“ (АПИ), Институт по публична администрация (ИПА), и Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС).

Проследен е приносът на отделните оперативни програми (ОП) за изпълнение на всеки от приоритетите на РПР на ЮЦР, като са използвани данни от Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020 /ИСУН 2020/. В годишния доклад за наблюдение на изпълнението на РПР на ЮЦР за 2020 г., поради липсата на актуална статистическа информация за определени показатели, са използвани данни за 2019 г.

I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН (2014-2020г.). ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ И ПОЛИТИКИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНО, РЕГИОНАЛНО И МЕСТНО НИВО.

1.1. Общи условия за изпълнение на Регионалния план за развитие на Южен централен район (2014–2020 г.) и промени в социално-икономическите условия

Южен централен район (ЮЦР) е един от шестте на ниво 2 /NUTS 2/ в България, обхващащ териториите на административните области Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Смолян и Хасково /ниво NUTS 3/. Районът включва общо 58 общини: 18 общини в област Пловдив; 12 общини в област Пазарджик; 7 общини в област Кърджали; 10 общини в област Смолян и 11 общини в област Хасково. Площта на района е 22 365,1 км², съставляваща 20,07 % от територията на страната.

Териториалната структура на района обхваща 47,6 % земеделски територии, горски – 45,8 %, и едва 3,8 % от площта е заета от урбанизирани територии.

Съобразно Националната концепция за пространствено развитие на България за периода 2013–2025 г., на територията на ЮЦР се разположени няколко от основните градски центрове на развитие – Пловдив (център от второ ниво), и шест центъра от трето ниво – Пазарджик, Хасково, Смолян, Кърджали, Карлово, Асеновград и Димитровград. За градовете Пловдив, Пазарджик, Хасково, Смолян, Кърджали, Карлово, Панагюрище, Велинград, Асеновград, Димитровград се осъществяват инвестиционни програми, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие чрез Оперативна програма “Региони в растеж” 2014 – 2020г.

Районът има ясно изразени оси на урбанистично развитие с национално значение по направлението на Европейския транспортен коридор Ориент/Източно-средиземноморски – железопътно и пътно трасе София – Пловдив – Бургас/Свиленград (турска граница), част от Трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T).

На територията на областите Пазарджик, Пловдив и Хасково преминават участъци от автомагистралите “Тракия” и “Марица”. В ЮЦР функционира международно летище Пловдив, чийто потенциал не се използва напълно за развитието на региона.

В района е реализиран първият терминал за интермодални превози в България, изграден край гр. Пловдив, който вече функционира ефективно, управляван от избран концесионер оператор за неговото технологично оборудване и експлоатация в следващите 26 години.

В ЮЦР функционират 18 индустриални зони/паркове. През последните години районът около Пловдив привлича значителен обем инвестиции, които водят и до ръст на заетостта. Тракия икономическа зона (ТИЗ) е един от най-мощабните икономически проекти на България. Тя обединява шест индустриални зони в близост до град Пловдив. Досега във всички зони на ТИЗ са инвестирани над 3 млрд. евро. ТИЗ се осъществява върху площ от 1070 хектара.

Южен централен район е сред най-богатите на биоразнообразие райони в страната. В него попада голяма част от Национален парк „Централен Балкан“, част от Национален парк Рила и целият масив на Родопите. Тук попадат и най-много от защитените зони в екологичната мрежа Натура 2000 – над 44% от тези за страната. На територията на района се намират 11 природни резервата, 9 поддържани резервата, 155 защитени местности и 98 природни забележителности.

Социално-икономически условия и тенденции

Социално икономическото развитие в страната през 2020г. е белязано от разразилата се в световен мащаб пандемия от COVID-19. Брутният вътрешен продукт (БВП) на страната за 2020 г. намалява в реално изражение с 4,2% спрямо 2019 г., сочат предварителните данни на Националния статистически институт. БВП отчита спад от 3,8% през четвъртото тримесечие на 2020 г. на годишна база. От сезонно изгладените данни се вижда, че за периода от октомври до декември БВП отчита ръст от 2,2% спрямо третото тримесечие на миналата година. От октомври до декември спрямо същия период на 2019 г. брунтата добавена стойност намалява с 3,9%.

По официални данни на Националния статистически институт (НСИ), **БВП на ЮЦР** за 2019г. в абсолютна стойност е 16 949 млн. лв., което представлява относителен дял от 14,15% в общия размер на БВП за страната за същата година. Това отново нарежда района на второ място по този показател след ЮЗР, като ръстът спрямо 2018 г. е в размер на 9,1%. Сериозен спад в растежа на БВП бележи Северозападния район, като през 2018г е районът е бил с най-бързи темпове на растеж – 12,52%, а през 2019г. се нарежда на последна място с едва 0,38% увеличение спрямо предходната година.

През 2019г. се запазва огромната разлика между приноса на Област Пловдив и останалите области в ЮЦР. 57% от БВП на района е създаден в Област Пловдив. Положителна тенденция се наблюдава в област Кърджали, бележейки двуцифрен ръст на БВП спрямо предходната година – 16%. Следващи по нарастване на БВП за 2019г. са областите Пловдив – 9,8% и Смолян с 8,2%. Спад бележат областите Хасково и Пазарджик.

БВП на глава от населението в ЮЦР през 2019г. е 12 034 лв., което е значително по-ниско от средното равнище за страната (17 170 лв.). Така се запазва четвърто място на района по този показател. С по-ниски показатели от ЮЦР са само СЦР и СЗР. Все пак показателят е нараснал с 9,5 % в сравнение с 2018г. Само показателят в Област Пловдив е с по-висока стойност (14 460 лв.) от средното ниво за района. Тук отново се забелязва положителна тенденция в област Кърджали, където БВП на глава от населението нараства с над 13% спрямо 2018г.

Достигнатото ниво на показателя БВП на глава от населението през 2019 г. надхвърля значително както междинната целева стойност за 2015г. (6 851лв.), така и заложената цел за 2020г. (7 308лв.) в РПР. Но по този показател ЮЦР продължава да изостава от останалите райони. Причините за това следва да са обект на допълнителен анализ и оценка.

Брутен вътрешен продукт по райони

Година/ Райони/ БФП	2014		2015		2016		2017		2018		2019	
	БВП, млн. лв.	БВП на човек лв.	БВП, млн. лв.	БВП на човек лв.	БВП, млн. лв.	БВП на човек лв.	БВП, млн. лв.	БВП на човек лв.	БВП, млн. лв.	БВП на човек лв.	БВП, млн. лв.	БВП на човек лв.
Общо за страната	83634	11577	88571	12339	94130	13206	101 043	14280	109 695	15 615	119 772	17 170
СЗР	5955	7408	6013	7606	6225	8014	6 818	8 938	7 674	10 244	7 703	10 477
СЦР	6980	8403	7078	8627	7384	9111	7 857	9 818	8 412	10 654	8 913	11 445
СИР	9327	9795	9655	10193	10011	10629	10 674	11 398	11 647	12 506	12 337	13 309
ЮИР	10444	9842	10826	10256	12197	11623	13 075	12 538	13 245	12 787	13 336	12 971
ЮЗР	39478	18566	42430	19984	45103	21293	48 390	22 913	53 181	25 261	60 534	28 850
ЮЦР	11 451	7 899	12 569	8722	13 210	9 230	14 230	10 009	15 535	10 988	16 949	12 034
Кърджали	918	6067	982	6472	1035	6854	1 130	7 485	1 288	8 472	1 494	9 606
Пазарджик	1839	6864	2102	7929	1965	7493	2 107	8 123	2 365	9 213	2 532	9 965
Пловдив	6292	9295	6861	10173	7546	11222	8 123	12 112	8 792	13 141	9 653	14 460
Смолян	873	7583	965	8557	954	8636	1 056	9 742	1 127	10 597	1 220	11 681
Хасково	1529	6412	1659	7001	1709	7276	1 814	7 807	1 963	8 545	2 049	9 036

Източник: НСИ

По данни за 2019г. най-висок дял в брутната добавена стойност, произвеждана от регионалната икономика в ЮЦР, има сектора на услугите – почти 59%, при 71,2% на национално ниво. Услугите са най-развити в ЮЗР, където създават 81,71% от БДС на района. Сектор “Индустрия“ произвежда 35,7 % от БДС в ЮЦР, което е значително по-високо от средното за страната (25,05%). Делът на аграрния сектор в ЮЦР е 5,5% и също е доста по-висок от средния за страната (3,75%), а в абсолютна стойност (в млн. лв.) е най-голям в сравнение с всички останали райони.

БВП и БДС по икономически сектори и райони с данни за 2019г.

Статистически район (NUTS II) / области	БДС по икономически сектори						БВП, Млн.лв.				БВП на човек от населението, лв.	
	Аграрен	Аграрен	Индустри я	Индустри я	Услуги	Услуги	БДС, Млн.лв.		БВП, Млн.лв.		БВП на човек от населението, лв.	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
БЪЛГАРИЯ	3 698	3876	24 522	25893	66 898	73614	95 119	103383	109 695	119772	15 615	17 170
СЗР	604	641	2 425	2141	3 625	3867	6 655	6649	7 674	7703	10 244	10 477
СЦР	584	623	2 464	2474	4 246	4597	7 295	7694	8412	8913	10654	11445
СИР	609	655	2 735	2775	6 755	7219	10 100	10649	11647	12337	12506	13309
ЮИР	553	592	4 714	4292	6 218	6628	11 485	11511	13 245	13336	12 787	12 971
ЮЗР	556	561	7 447	8994	38 112	42696	46 115	52251	53 181	60534	25 261	28 850
ЮЦР	791	805	4 736	5217	7 943	8608	13 471	14629	15 535	16949	10 988	12 034
Кърджали	145	145	374	503	598	643	1 117	1290	1288	1494	8 472	9606
Пазарджик	162	160	801	852	1 088	1174	2 051	2186	2365	2532	9 213	9965
Пловдив	258	268	2 732	2995	4 633	5069	7 624	8332	8792	9653	13 141	14460
Смолян	82	78	379	413	516	563	977	1053	1127	1220	10 597	11681
Хасково	145	154	450	455	1 108	1159	1 702	1768	1963	2049	8 545	9036

Източник: НСИ

Доходите на населението в Южен централен район продължават да изостават от средното равнище за страната.

През 2020 г. годишният общ доход средно на лице от домакинство за страната е 7 002 лв., а за ЮЦР показателят е 6239 лв. По този показател ЮЦР се нарежда на предпоследно място, като след него е единствено СЗР.

Общ доход средно на лице от домакинството по статистически райони

/лева/

Райони\Период	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Общо за страната	4813	4953	5167	5586	6013	6592	7002
Северозападен	4398	4381	4626	4873	5113	5616	6006
Северен централен	4253	4520	4913	5665	5814	6315	6595
Североизточен	4519	4729	4841	5141	5555	6124	6643
Югоизточен	4375	4531	4657	4933	5189	5625	6423
Югозападен	5918	6134	6381	6709	7324	8033	8429
Южен централен	4211	4182	4474	5109	5646	6201	6239

Източник: НСИ, Инфостат

Средната годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение през 2019 г. в Южен централен район е 12 190 лв., което е доста по-ниско от средното за страната. По този показател ЮЦР продължава да е на четвърто място след районите ЮЗР (19 025 лв.), СИР (13 269 лв.) и ЮИР (12 687 лв.). Средната годишна заплата в ЮЦР през 2019г. се е увеличила с 10,2 % спрямо 2018г. Процентът на нарастване е най-висок за СЗР (10,9%), а най-нисък е за ЮИР (8,2 %). От областите в ЮЦР с най-висок размер на средната

годишна заплата е Област Пловдив (12 996 лв.), а с най-нисък е Област Хасково (10 566лв.). В областите Кърджали, Смолян и Хасково се наблюдава спад в номиналния ръст на показателя, а област Пловдив отбелязва най-голям номинален ръст 10,3% през 2019г спрямо 9,4% през 2018г.

Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение по статистически райони и области
(лева)

Статистически райони / Области	Години					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
БЪЛГАРИЯ	9860	10535	11379	12448	13755	15209
Северозападен район	7888	8365	9011	9741	10693	11860
Северен централен район	7925	8418	9140	9994	10974	12105
Североизточен район	8601	9234	9970	10881	12062	13269
Югоизточен район	8900	9363	9900	10744	11724	12687
Югозападен район	12214	13101	14138	15530	17186	19025
Южен централен район	7954	8458	9228	10027	11059	12190
-Кърджали	7222	7648	8335	9285	10419	11356
-Пазарджик	7650	8006	8721	9468	10513	11675
-Пловдив	8504	9084	9911	10771	11780	12996
-Смолян	7253	7679	8504	9133	10145	11106
-Хасково	6947	7422	7964	8537	9623	10566

Източник: НСИ

В Южен централен район през 2020 г. **коэффициентът на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години** достига 53,8% при 55,5% средно за страната. Наблюдава се спад на показателя в сравнение с 2019 г. По този показател ЮЦР се нарежда на пето място, като след него е само СЗР.

Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години

Райони \ години	2014 (%)	2015 (%)	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)	2020 (%)
Общо за страната	54,1	54,1	53,3	55,4	55,3	56,6	55,5
Северозападен	46,9	46,6	44,5	47,0	47,8	48,3	48,3
Северен централен	50,6	51,2	51,0	51,5	51,9	55,1	54,4
Североизточен	54,8	55,9	55,1	57,0	55,4	56,1	55,5
Югоизточен	51,9	52,7	52,5	54,8	54,7	55,7	54,1
Югозападен	58,5	58,4	58,0	59,5	60,3	61,4	60,4
Южен централен	54,9	53,1	52,0	55,3	54,3	55,5	53,8
Кърджали	51,5	48,0	48,0	48,2	47,6	51,0	48,4
Пазарджик	52,8	51,4	51,1	54,0	52,3	56,8	55,1
Пловдив	56,4	53,9	51,9	58,1	57,0	56,9	55,5
Смолян	59,6	59,8	57,9	59,8	57,7	55,4	55,2
Хасково	53,0	53,1	52,7	51,0	51,1	53,3	50,5

Източник: НСИ, Инфостат

Във вътрешнорегионален план коефициентът на икономическа активност на населението е най-висок в областите Пловдив, Смолян и Пазарджик, а най-нисък е в Област Кърджали. В Област Смолян е налице тенденция за постоянен спад на икономическата активност на населението. През 2020 г. икономически активните лица на възраст 15 - 64 навършени години в страната са 3 290,3 хил., или 72,2% от населението на същата възраст. В Южен централен район броят на заетите лица в тази възрастова група са 645,4 хил.

През 2020 г. **коефициентът на заетост** на населението в ЮЦР на възраст 20-64 навършени години е 71,9%, което е малко по-ниско от средното равнище за страната (73,4%). Налице е спад на заетостта в региона спрямо 2019г. с 2 процентни пункта.

Най-висока е заетостта в Област Пловдив (73%), а най-ниска в Област Кърджали (67%). Всички области бележат спад по този показател, най-много в областите Кърджали, Хасково и Пловдив.

Коефициент на заетост на населението на възраст 20 - 64 навършени години

Райони / години	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)	2020 (%)
Общо за страната	71,3	72,4	75,0	73,4
Северозападен	62,6	63,6	64,8	63,3
Северен централен	67,6	69,1	74,3	73,9
Североизточен	69,8	70,2	72,6	71,9
Югоизточен	70,3	71,7	74,5	72,4
Югозападен	76,7	78,3	80,4	78,5
Южен централен район	71,3	71,4	73,9	71,9
Кърджали	65,3	63,3	69,5	67,0
Пазарджик	69,5	68,9	73,8	72,4
Пловдив	73,9	74,4	75,2	73,0
Смолян	72,2	72,2	70,5	69,9
Хасково	68,9	70,3	74,4	72,1

Източник: НСИ

По отношение на заетостта на възрастовата група 55-64 години в ЮЦР през 2020г. не се отчита съществена разлика спрямо предходната година. Намалението спрямо 2019г. е с 0,1 процентни пункта. На областно ниво, ръст на коефициента на заетост сред населението на възраст 55-64 години отчитат областите Пазарджик, Смолян и Хасково. Показателят намалява в областите Кърджали и Пловдив, като в област Кърджали с над 2 процентни пункта.

В национален мащаб коефициентът на заетост за възрастовата група 55-64 навършени години също се наблюдава лек спад от 0,2% (69,4% за мъжете и 59,4% за жените). В сравнение с 2019 г. коефициентът на заетост за тази възрастова група се увеличава с 0.2% при мъжете, а при жените намалява с 0,5%.

Коефициент на заетост за населението на възраст 55 - 64 навършени години

Райони \ години	2014 %	2015 %	2016 %	2017 %	2018 %	2019 %	2020 %
Общо за страната	50,0	53,0	54,5	58,2	60,7	64,4	64,2
Северозападен	44,2	49,2	48,8	50,9	53,7	57,1	58,6
Северен централен	45,6	49,5	51,6	52,4	56,0	62,7	63,3
Североизточен	46,8	50,3	51,3	56,1	56,3	60,3	61,3
Югоизточен	48,5	51,4	51,3	55,9	59,4	63,6	63,6
Югозападен	55,0	57,4	59,7	62,6	66,1	68,9	67,4
Южен централен	52,3	53,7	56,3	62,2	63,3	65,4	65,3
Кърджали	52,0	48,8	52,5	51,7	53,2	56,8	54,7
Пазарджик	53,4	50,7	51,3	59,9	60,4	63,6	65,3
Пловдив	55,5	59,6	62,2	69,2	69,4	70,0	69,0
Смолян	42,8	44,7	46,9	57,2	57,9	59,7	61,3
Хасково	48,5	49,3	54,1	57,4	61,4	64,6	65,6

Източник: НСИ, ИНФОСТАТ

Коефициентът на безработица в района през 2020 г. е 3,4 %, който е по-нисък от средния за страната – 5,1 %. За първи път се нарушава тенденцията от 2014г. - досега за намаляване на безработицата, като през 2020 процентът на безработни се е увеличил с 0,4%. Въпреки това, районът се нарежда на първо място по най-ниска безработица. Равнището на безработица в ЮЦР продължава да е най-високо в Област Смолян – 11,5%.

Коефициенти на безработица на населението на 15 и повече навършени години

Райони \ години	2014 %	2015 %	2016 %	2017 %	2018 %	2019 %	2020 %
Общо за страната	11,4	9,1	7,6	6,2	5,2	4,2	5,1
Северозападен	14,2	12,1	10,6	11,3	11,2	10,8	13,0
Северен централен	13,2	10,6	9,3	6,9	6,7	5,1	5,7
Североизточен	12,6	10,3	9,7	9,4	7,4	5,9	6,1
Югоизточен	11,9	10,4	7,9	7,0	5,4	4,0	4,6
Югозападен	8,9	6,7	5,4	3,3	2,6	2,3	3,6
Южен централен	12,0	9,2	7,1	5,2	4,2	3,0	3,4
Кърджали	(4.9)	(2.3)	(1.7)	(1.6)	(3.3)	(2.0)	(1,4)
Пазарджик	10,4	8,6	7,6	6,2	4,6	5,1	5,0
Пловдив	13,1	9,6	6,7	4,7	3,6	2,4	2,9
Смолян	19,4	17,2	14,2	11,2	10,3	8,8	11,5
Хасково	10,4	8,6	7,0	4,7	(3.0)	(0.4)	(0,3)

Източник: НСИ, Наблюдение на работната сила

През 2020 г. **коефициентът на раждаемост** намалява, а коефициентът на смъртност на 1 000 души от населението се увеличава. Естественият прираст за страната е минус 9,5 на хиляда. Продължава процесът на намаляване и застаряване на населението. Задълбочава се и дисбалансът в териториалното разпределение на населението.

Промените в демографския профил на ЮЦР показват устойчива тенденция на намаляване на населението. В периода 2010-2020 г. броят на населението е намалял със 109 519 души. **Броят на населението в ЮЦР към 31 декември 2020 г. по данни на НСИ е 1 403 991 души, съответстващо на 20,3% от населението на страната, с което районът се нарежда на второ място в България, след Югозападен район.**

Спрямо 2019 г. (1 406 630 души) населението в района е намаляло с 2639 души (-0,2%). През 2020 г. и в шестте статистически района населението намалява спрямо 2019г., като най-голямо е намалението в Северозападния и Северен централен район – с 1,1%, а най-малко - в Южен централен район – 0,2%. Данните показват, че отрицателният прираст на населението през 2020г. за Южен централен район продължава да намалява, което е добър знак и показва забавяне на негативните демографски тенденции. Половината от населението на страната живее в Югозападния и Южния централен район. В три области – София (столица), Пловдив и Варна, живее повече от една трета от населението на страната (35,3%).

През 2020 г. двадесет и четири области имат положителен механичен прираст (през 2019г. областите са били осем). Най-висок е прирастът в областите София (63,0%), Перник (26,6%) и Кърджали (23,2%). Единствената област в ЮЦР с отрицателен механичен прираст е област Смолян. С най-голямо намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст са областите София (столица) (-11.9‰), Сливен (-2.2‰), Смолян (-1.7‰) и Велико Търново (-0.1‰).

Население по статистически райони към 31.12.2020 г.

Статистически район	Население към 31.12.2020 - брой	Население към 31.12.2019 - брой	Население към 31.12.2018 - брой	Население към 31.12.2020 - %	Прираст на населението спрямо 2019–	Прираст на населението спрямо 2019–
					брой	%
Северозападен	720172	728157	742304	10,4	-7985	-1,1
Северен централен	764897	773450	784168	11,1	-8553	-1,1
Североизточен	922230	924870	929035	13,3	-2640	-0,3
Югоизточен	1020187	1024115	1032079	14,7	-3928	-0,4
Югозападен	2085071	2094260	2102205	30,1	-9189	-0,4
Южен централен	1403991	1406630	1410248	20,3	-2639	-0,2

Източник: НСИ

Към 31.12.2020 г. мъжете в ЮЦР са 680 169 души (48,4%), а жените 723 822 души (51,6%), което почти напълно съвпада с разпределението по пол в национален мащаб. Броят на мъжете преобладава във възрастовите групи до 54 години. С нарастването на възрастта се увеличават броят и относителният дял на жените от общото население на ЮЦР. Делът на градското население на района е 67%, което е доста по-ниско от средното за страната (73 %).

Население към 31.12.2020 г. по статистически райони, възраст, местоживеене и пол

Статистически райони Възраст	Общо			В градовете			В селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Общо за страната	6916548	3349715	3566833	5043186	2416899	2626287	1873362	932816	940546
Северозападен	720172	350511	369661	454407	218365	236042	265765	132146	133619
Северен централен	764897	370714	394183	505556	242464	263092	259341	128250	131091
Североизточен	922230	448491	473739	670379	322304	348075	251851	126187	125664
Югоизточен	1020187	493753	526434	727273	347571	379702	292914	146182	146732
Югозападен	2085071	1006077	1078994	1746143	836843	909300	338928	169234	169694
Южен централен	1403991	680169	723822	939428	449352	490076	464563	230817	233746
0	11770	6068	5702	8035	4156	3879	3735	1912	1823
1 - 4	52871	27072	25799	36794	18803	17991	16077	8269	7808
5 - 9	68855	35497	33358	49267	25379	23888	19588	10118	9470
10 - 14	70247	36182	34065	49043	25341	23702	21204	10841	10363
15 - 19	63630	32735	30895	43940	22494	21446	19690	10241	9449
20 - 24	59184	30462	28722	41043	20944	20099	18141	9518	8623
25 - 29	71352	36455	34897	48633	24498	24135	22719	11957	10762
30 - 34	92299	46755	45544	64174	31772	32402	28125	14983	13142
35 - 39	97344	50600	46744	67865	34647	33218	29479	15953	13526
40 - 44	104499	54116	50383	73191	37051	36140	31308	17065	14243
45 - 49	102904	53002	49902	71085	35883	35202	31819	17119	14700
50 - 54	101044	51033	50011	67233	33091	34142	33811	17942	15869
55 - 59	100034	49175	50859	64709	30861	33848	35325	18314	17011
60 - 64	103725	49145	54580	66728	30729	35999	36997	18416	18581
65 - 69	92232	41390	50842	58603	25665	32938	33629	15725	17904
70 - 74	83706	34583	49123	52693	21337	31356	31013	13246	17767
75 - 79	57365	21862	35503	34497	12897	21600	22868	8965	13903
80 - 84	40383	14174	26209	23571	8068	15503	16812	6106	10706
85 - 89	22710	7500	15210	13520	4295	9225	9190	3205	5985
90 - 94	6781	2076	4705	4212	1284	2928	2569	792	1777
95 - 99	984	272	712	555	148	407	429	124	305
100 +	72	15	57	37	9	28	35	6	29

Източник: НСИ

Населението във всички области на района намалява, с изключение на област Кърджали, която както и през 2019г. бележи прираст. Най-силно е изразена тенденцията на намаляване на населението в област Смолян.

С най-голям брой население в рамките на ЮЦР се откроява Област Пловдив – 666 398 души, а с най-малък – област Смолян с 101 887 души. В национален мащаб пет области – София (столица) и Кърджали,

Перник, Бургас и Варна увеличават населението си през 2020 г. спрямо 2019 г. Най-голямо е увеличението в София - с 5.2% и Кърджали - с 1.6%. При останалите двадесет и три области има намаление, като най-голямо е за областите Видин - с 2.0%, и Смолян - с 1.6%.

Население по области в ЮЦР към 31.12.2020 г.

Области	Население към 31.12.2018 – брой	Население към 31.12.2019 – брой	Население към 31.12.2020 – брой	Население към 31.12.2020 - %	Прираст на населението спрямо 2019г. - брой	Прираст на населението - %
Общо за страната	7000039	6951482	6916548	100	-34 934	-0,5
Кърджали	152873	158204	160781	2,3	2 577	1,6
Пазарджик	255479	252776	251300	3,6	-1 476	-0,6
Пловдив	668334	666801	666398	9,6	-403	-0,1
Смолян	105421	103532	101887	1,5	-1 645	-1,6
Хасково	228141	225317	223625	3,2	-1 692	-0,8

Източник: НСИ

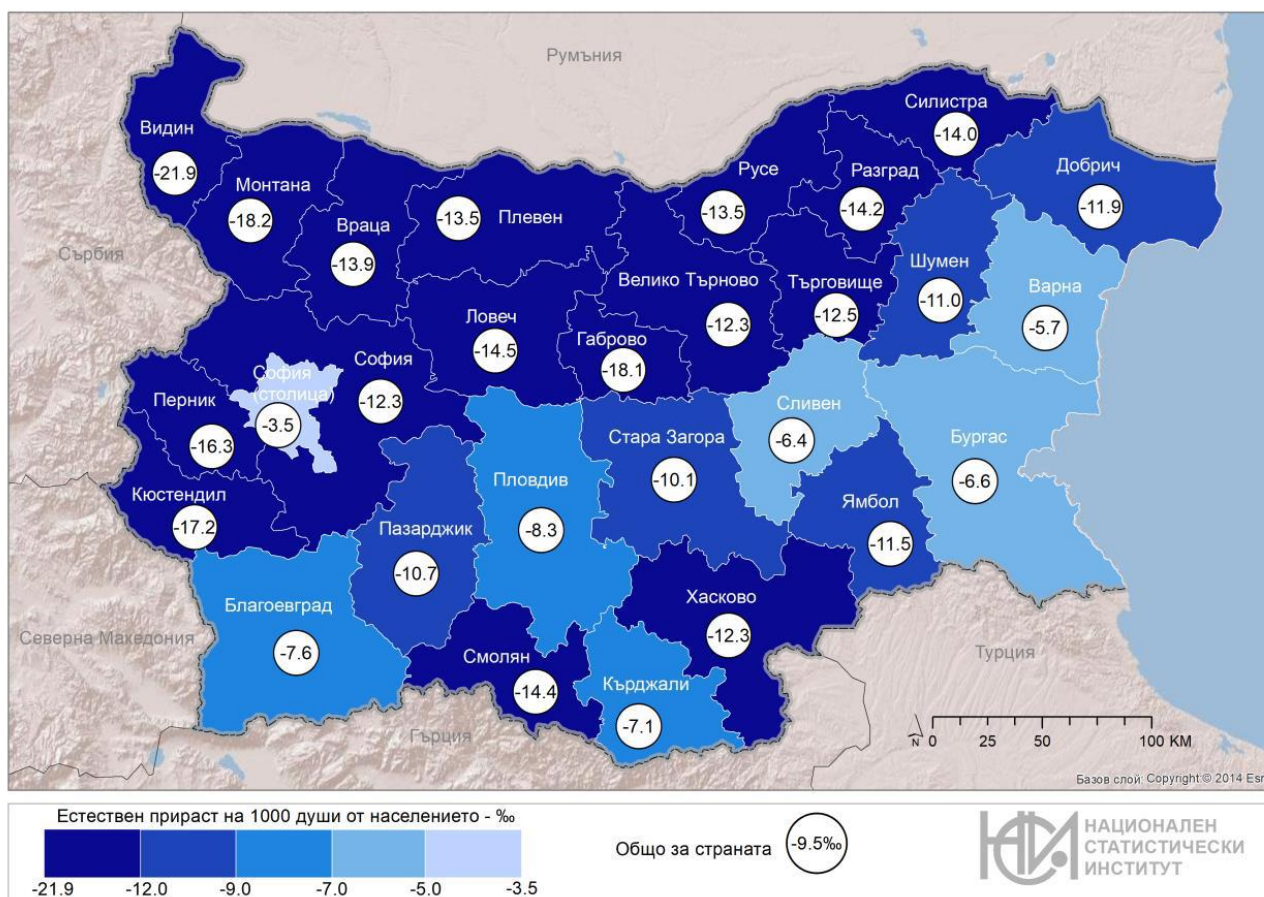
Прогнозите на НСИ за броя на населението на ЮЦР към 2020 г. са за продължаващо намаляване – до 1 403 991 души, а през 2030 г. се очаква населението на ЮЦР да бъде 1 297 150 души или 7,6 % по-малко от 2020 г.

Към 31 декември 2020г. населението на България е 6 916 548 души. В сравнение с 2019г. населението на страната намалява с 34 934 души, или с 0,5%.

Коефициентът на обща раждаемост през 2020г. е 8,5‰, а през предходната 2019г. – 8,8‰. Коефициентът на обща смъртност през 2020г е 18,0‰, който се увеличава спрямо предходната година с 2,5‰. През 2020 спрямо 2019 г. във всички области на страната се наблюдава увеличение в стойността на коефициента на обща смъртност и намаляване на коефициентът на обща раждаемост. Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествения прираст, е минус 9,5‰.

През 2020 г. всички области в страната имат отрицателен естествен прираст. Стойността на показателя за ЮЦР е близка до средната за страната. Под средното ниво за страната са областите Кърджали (-7,1‰) и Пловдив (-8,3‰).

Естествен прираст на населението през 2020 г. по области (на 1 000 души)

Естественият прираст на населението в ЮЦР през 2020 г. е минус 9,6 %, при средно за страната – минус 9,5 %. Наблюдава се увеличаване на отрицателната стойност на естественият прираст в сравнение с 2019 г., когато същият е бил минус 6,3 %. Районът попада на 4-то място сред останалите райони от ниво 2 в страната по този показател. С по-влошени стойности са само СЗР (-15,5 %) и СЦР (-13,9 %).

Във вътрешнорегионален план и през 2020г. за всички области в ЮЦР са характерни отрицателни стойности на естествения прираст. Най-високи отрицателни стойности са отчетени в областите Смолян – 14,4 % и Хасково -12,3 %. В областите Кърджали (-7,1 %) и Пловдив (-8,3%) са отчетени стойности под средните за страната. Област Пазарджик отчита стойност -10,7 %.

През 2020 г. двадесет и четири области имат положителен механичен прираст. Най-голям механичен прираст има в областите София (63.0%), Перник (26.6%), Кърджали (23.2%). С намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст са областите София (столица) (-11.9%), Сливен (-2.2%), Смолян (-1.7%) и Велико Търново (-0.1%).

Естествен прираст на 1 000 души от населението по статистически райони, области и местоживееене

Статистически райони Области	2019						2020					
	Естествен прираст (брой)			Естествен прираст (‰)			Естествен прираст (брой)			Естествен прираст (‰)		
	общо	град	село	общо	град	село	общо	град	село	общо	град	село
Общо за страната	-46545	-22560	-23985	-6,7	-4,4	-13,1	-65649	-36123	-29526	-9,5	-7,1	-16,0
Северозападен	-9304	-3987	-5317	-12,6	-8,5	-20,0	-11243	-5189	-6054	-15,5	-11,3	-22,9
Северен централен	-7951	-3997	-3954	-10,2	-7,7	-15,5	-10718	-5771	-4947	-13,9	-11,3	-19,3
Североизточен	-5526	-2678	-2848	-5,9	-3,9	-11,5	-8028	-4614	-3414	-8,7	-6,9	-13,7
Югоизточен	-5882	-2958	-2924	-5,7	-4,0	-10,4	-8390	-4805	-3585	-8,2	-6,5	-12,5
Югозападен	-9069	-4897	-4172	-4,3	-2,8	-12,7	-13734	-8554	-5180	-6,6	-4,9	-15,6
Южен централен	-8813	-4043	-4770	-6,3	-4,3	-10,4	-13536	-7190	-6346	-9,6	-7,6	-13,8
Кърджали	-557	-123	-434	-3,6	-1,9	-4,7	-1119	-278	-841	-7,1	-4,4	-8,8
Пазарджик	-1706	-833	-873	-6,7	-5,2	-9,2	-2684	-1593	-1091	-10,7	-10,0	-11,7
Пловдив	-3569	-1764	-1805	-5,3	-3,5	-11,1	-5507	-3238	-2269	-8,3	-6,4	-13,8
Смолян	-1019	-360	-659	-9,7	-6,1	-14,5	-1476	-565	-911	-14,4	-9,7	-20,5
Хасково	-1962	-963	-999	-8,7	-5,9	-15,9	-2750	-1516	-1234	-12,3	-9,4	-19,7

Източник: НСИ

Коефициентът на смъртност (брой умрели лица на 1 000 души от средногодишното население) през 2020 г. е 18,0‰, като е налице сериозно покачване спрямо 2019 г. (15,5‰). Националните данни показват, че през 2020г. нивото на смъртност е най-високото, достигано в исторически план от 1945г. досега (Доклад на Министерство на здравеопазването – юни 2021г.).

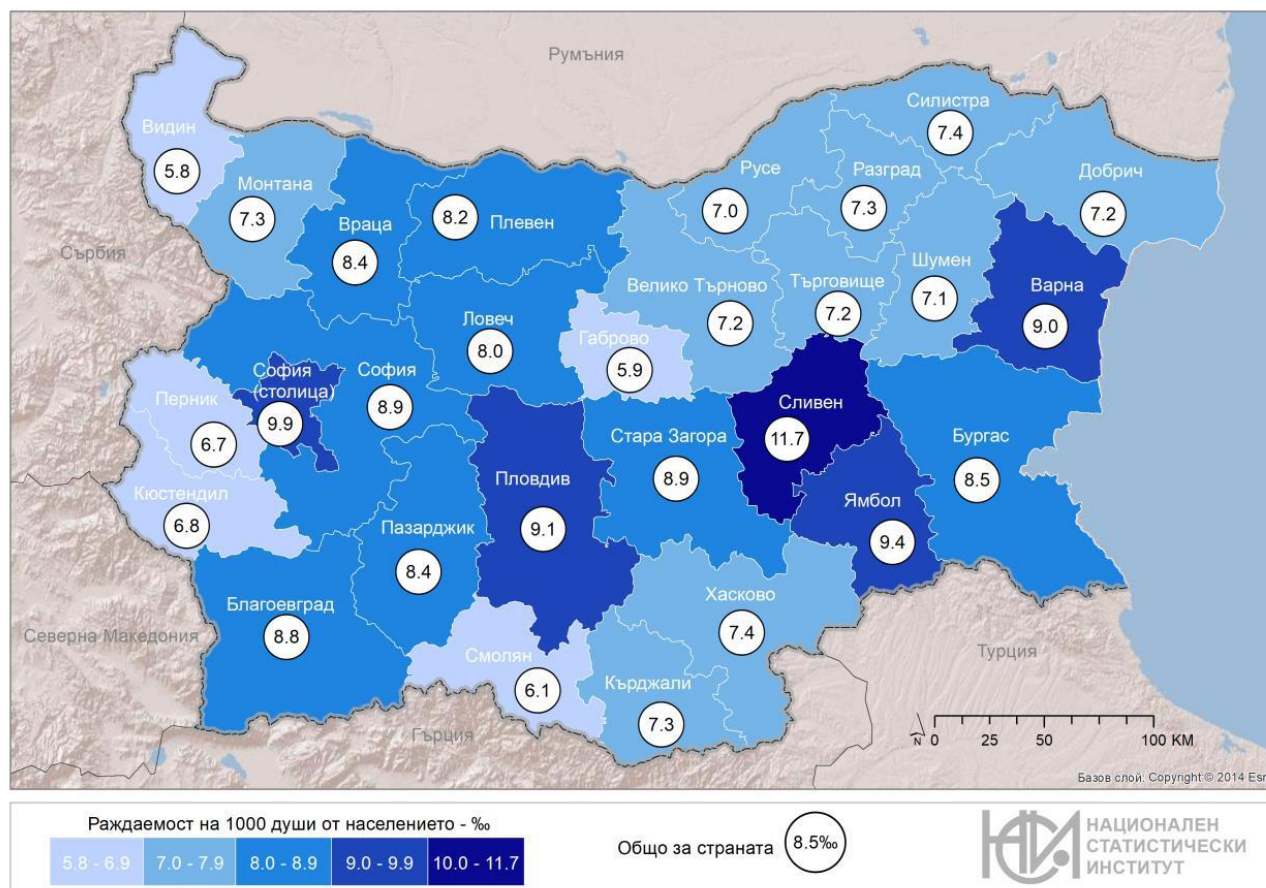
Коефициентът на смъртност, отчетен от НСИ в ЮЦР през 2020 г., е 17,9‰, което е малко под средната стойност за страната (18‰). Районът попада на 4-то място сред останалите райони от ниво 2 – Югозападен район (15,9 ‰), Североизточен (16,8 ‰) и Югоизточен (17,5) са с по-благоприятни стойности на показателя. Във вътрешнорегионален план най-нисък е коефициентът на смъртност в област Кърджали 14,4 ‰, а най-висок в Област Смолян 20,5 ‰. Във всички области на ЮЦР се наблюдава влошаване на нивото на смъртност.

По данни на Евростат, коефициентът за смъртност през 2019г. общо за ЕС-28 е 10,2‰, а за България – 15,5‰

Коефициентът на раждаемост на населението в ЮЦР през 2020 г. е 8,3 ‰, което е близо до средната стойност за страната. Спрямо 2019г. стойността на показателя в ЮЦР намалява с 0,5 ‰ през 2020г. Районът запазва 3-то място сред останалите райони от ниво 2 след Югоизточен район и Югозападен (9,3‰). С най-ниска раждаемост през 2020 г. са областите Видин и Габрово.

На областно ниво в ЮЦР само област Пловдив регистрира стойност над средната за страната – 9,1 ‰. Спрямо 2019г. коефициентът на раждаемост за всички области в ЮЦР намалява. Затвърждава се демографският проблем, свързан с обезлюдяването на планинските и гранични територии в района.

Коефициент на раждаемост по области през 2020 година

Населението е неравномерно разпределено върху територията на ЮЦР, като най-слабо населени са планинските и периферни области и общини по границата с Република Гърция. Наблюдава се процес на концентрация на населението в общинските и областните центрове за сметка на обезлюдяването на селата.

Гъстотата на населението на ЮЦР към 31.12.2020 г. е 62,8 д/ км², която е малко по-висока от средната стойност за страната (62,3 жители на 1 кв. километър).

Към 31.12.2020 г. в градовете живеят 5 043 186 души, или 72.9%, а в селата - 1 873 362 души, или 27.1% от населението на страната. В ЮЦР в края на 2020 г. в градовете живее 66,9% от населението. Данните показват, че през последната година в района се наблюдава нарастване на селското население за сметка на населението в градовете.

1.2. Промени в политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво

На ниво Европейски съюз са в ход значими промени в действащата правна и стратегическа рамка на политиката за сближаване. Приета е новата Лайпцигска харта „Трансформиращата сила на градовете за общото благо“, както и документа за нейното прилагане „Чрез многостепенно управление: Следващи стъпки за Градския дневен ред на ЕС“. Одобрен е и Териториалния дневен ред 2030 „Бъдеще за всички места“. Приет е и законодателния пакет по политиката за сближаване за периода 2021-2027г.

Съобразно новите регламенти България подготвя Споразумение за партньорство с Европейската комисия и програмите, съфинансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове. Извършена е актуализация и на Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 - 2025 година, приета с Решение № 306 на Министерския съвет от 07 май 2020 г. (обн. ДВ. Бр.42 от 12 май).

Актуални и нови стратегически документи на национално ниво, имащи отношение към формирането на политиките за развитие през 2020 г. са:

Национална програма за развитие „България 2030“

Националната програма за развитие „България 2030“ е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи, детерминиращ визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, включително техните териториални измерения. Документът определя три стратегически цели, за чието изпълнение групира правителствените намерения в пет области (оси) на развитие и издига 13 национални приоритета: образование и умения, наука и научна инфраструктура, интелигентна индустрия, кръгова и нисковъглеродна икономика, чист въздух и биоразнообразие, устойчиво селско стопанство, транспортна свързаност, цифрова свързаност, местно развитие, институционална рамка, социално включване, здраве и спорт, култура, наследство и туризъм

Документът е валиден до края на : 2030 г.

Документът е приет с Протокол № 67.25 на Министерския съвет от 02.12.2020 г.

Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.)

Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018 – 2024г. е разработена въз основа на Споразумение за предоставяне на консултантски услуги, сключено между Министерството на околната среда и водите и Международната банка за възстановяване и развитие в подкрепа на управлението на качеството на атмосферния въздух.

Програмата има за цел да подпомогне общините в прилагането на мерки за постигане на устойчиво съответствие по показателя фини прахови частици. Националната програма включва мерки, насочени към секторите, за които е установено, че имат основен принос за замърсяване с фини прахови частици – битово отопление и транспорт. Изпълнението на мерките следва да доведе до подобряване на качеството на атмосферния въздух и да допринесе за постигане на определените от законодателството норми в общините с наднормено замърсяване.

Документът е валиден до края на : 2024 г.

Документът е приет с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019 г.

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.

Националната стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна тема.

Документът е валиден до края на : 2030 г.

Документът е приет с Решение № 621 на Министерския съвет от 25.10.2019 г.

Национална програма „Цифрова България 2025“

Настоящата програма представлява продължение на Национална програма „Цифрова България 2015“, като отчита постигнатото и взема предвид новите европейски стратегически и програмни насоки за постигане на интелигентен, приобщаващ, устойчив и ориентиран към цялото общество цифров растеж за периода до 2025г.

С тази програма се цели модернизирани и повсеместно въвеждане на интелигентни ИТ решения във всички сфери на икономиката и социалния живот, чрез създаване на среда за широко прилагане на информационните и комуникационни технологии (ИКТ), национална инфраструктура, иновативни електронни услуги от нов тип за бизнеса и гражданите, единни стандарти и постигане на висока степен на мрежова и информационна сигурност и оперативна съвместимост. В нея са заложили целите, мерките и дейностите, ангажимент на различните администрации за постигането на основни стратегически приоритети.

Документът е валиден до края на : 2025 г.

Документът е приет с Решение № 730 на Министерския съвет от 05.12.2019 г.

Стратегия за цифровизация на земеделието и селските райони на Република България до 2027 г.

Ускорената цифровизация на българското земеделие и селски райони, включително и на публичната администрация в лицето на Министерство на земеделието, храните и горите (МЗХГ), Държавен фонд „Земеделие“, областните и общински дирекции и служби, е необходим процес за намаляване на бюрократичната тежест, оптимизиране на процесите на производство, увеличаване на доходите и добивите на земеделските стопани, постигане на устойчива био-индустрия, поддържане на безопасността на храните в условия на увеличена индустриализация и нови неутвърдени технологии, драстично увеличение на конкурентоспособността и увеличеното търсене на българската продукция на единния Европейски и на световните пазари.

Документът е валиден до края на : 2027 г.

Документът е приет с Решение № 247 на Министерския съвет от 02.05.2019 г.

Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 - 2030 г.

С цел осигуряване на координиран и съгласуван подход в целия ЕС и изпълнение на стратегията на Енергийния съюз всяка държава членка (ДЧ) беше длъжна да представи на Европейската комисия (ЕК) проект на своя Интегриран национален план в областта на енергетиката и климата до 31 декември 2018 г. и своя окончателен Интегриран план до 31.12.2019 г.

Интегрираният план е изготвен в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2018/1999 и отразява всички препоръки на ЕК по проекта на Интегриран план. С ИНПЕК се определят основните цели и мерки за осъществяване на националните политики в областта на енергетиката и климата, в контекста на европейското законодателство, принципи и приоритети за развитие на енергетиката.

Интегрираният план е съобразен с основните стратегически документи на европейско и национално ниво.

Документът е валиден до края на : 2030 г.

Документът е приет с Протокол № 8 на Министерския съвет от 27.02.2020 г.

Национален стратегически документ „Цифрова трансформация на България за периода 2020-2030 г.“

Документът определя визията и целите на политиката за цифрова трансформация на Република България за периода до 2030 г., като обобщена политическа рамка, в която намират място Националната програма „Цифрова България 2025“, приоритетите на „Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030“, както и редица други национални стратегически документи с технологична компонента (изброени в Приложението към настоящия документ), обхващащи периода 2020-2030. В него са взети предвид целите на Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие и използването на новите технологии за тяхното постигане, както и стратегически документи на Европейската Комисия „Европа, пригодна за цифровата ера“, „Изграждане на цифровото бъдеще на Европа“, „Нова индустриална стратегия за Европа“ и др.

Документът е валиден до края на : 2030 г.

Документът е приет с Решение № 493 на Министерския съвет от 21.07.2020 г.

Национална програма „Европейски научни мрежи“

Рамковата програма (РП) на Европейския съюз (ЕС) за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“ (2014-2020 г.) предоставя обща стратегическа рамка за финансирането на качествени научни изследвания и иновации и е основен инструмент за устойчива конкурентоспособност и дългосрочна перспектива на икономически растеж чрез акумулиране на частни и публични инвестиции, създаване на нови работни места, социалното приобщаване, както и за решаване на обществените предизвикателства в рамките на Съюза.

Документът е валиден до края на : Не е указан срок

Документът е приет с Решение № 557 на Министерския съвет от 06.08.2020 г.

Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.)

Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.) се разработва на основание чл. 24. ал.1 от **Закона за почвите (Обн. ДВ. бр. 89 от 6 Ноември 2007 г., изм. ДВ. бр. 98 от 28 Ноември 2018 г.)** и на чл. 77 от Закона за опазване на околната среда. Обхваща 10-годишен период на изпълнение и включва петгодишен план за действие.

Целта на Националната програма е опазване на почвените ресурси и тяхното устойчиво ползване, както и прилагане на добри практики за предотвратяване увреждането на почвите.

Национална програма (2020 – 2030 г.) е програмен документ с дефинирани цели, приоритети и мерки за практическо приложение на държавната политика за опазване на почвените ресурси на национално, регионално и местно ниво.

Документът е валиден до края на : 2030 г.

Документът е приет с Решение № 748 на Министерския съвет от 22.10.2020 г.

Актуализиран национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение „Свързана България“

Достиженията в технологичното развитие, нивото на внедряване на иновации в електронните съобщения и необходимостта от засилване на интеграцията на вътрешния пазар диктуват редица промени в законодателната уредба с оглед осигуряване на темпа на технологичните промени, за да бъде гарантирана ефективност през следващото десетилетие. Основните цели в политиката за широколентов достъп в България са разписани в Националния план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение и Пътната карта към него. Политиките за широколентов достъп също намират отражение в Приоритет 8 „Цифрова свързаност“ от Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030.

Документът е валиден до края на : 2030 г.

Документът е приет с Решение № 555 на Министерския съвет от 06.08.2020 г.

Актуализирана Национална пътна карта за научна инфраструктура 2020 - 2027 г.

Дългосрочен стратегически документ, чрез който се планира развитието на научната инфраструктура и съдържа списък с нови и в процес на обновяване инфраструктурни обединения от национално и европейско значение. Инфраструктурите, включени в пътната карта, са както физически обекти и мрежови структури, така и консорциуми, свързани с членство на страната в международни организации с научна инфраструктура.

Документът е валиден до края на : 2027 г.

Документът е приет с Решение № 881 на Министерския съвет от 03.12.2020 г.

Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030

Стратегията е насочена към ограничаване на бедността и социалните неравенства, както и към повишаване качеството на живот на уязвимите групи.

Документът е валиден до края на : 2030 г.

Документът е приет с Решение № 976 на Министерския съвет от 31.12.2020 г.

II. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН ВЪЗ ОСНОВА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

Наблюдението на изпълнението на целите и приоритетите на РПР се осъществява чрез отчитане и анализ на предварително определени физически и финансови индикатори. Отчитането на стойностите на индикаторите и анализът на събраната информация позволяват проследяване на постигнатия напредък и оценка на степента на изпълнение на целите.

2.1. АНАЛИЗ НА КЛЮЧОВИТЕ НАЦИОНАЛНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

В РПР на ЮЦР 2014-2020г. са заложили следните ключови национални индикатори:

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
		Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
1	БВП/човек в лв.	6525	6851	7308	Ежегодно	НСИ
2	Дял на БВП на човек от населението от средната стойност на ЕС 27 – %	31 (2009 г.)	34	39	Ежегодно	Евростат
3	Коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години - %	12,7 (2011г.)	10	7	Ежегодно	НСИ
4	Общ доход на лице от домакинство в лв.	3507 (2010г.)	4065	4650	Ежегодно	НСИ

• БВП на човек от населението в лв.

БВП на глава от населението в ЮЦР през 2019г. е 12 034 лв., което е значително по-ниско от средното равнище за страната (17 170 лв.). Нарастването на показателя спрямо 2018г е с 9,5%.

Достигнатото ниво на показателя БВП на глава от населението през 2019 г. надхвърля значително както междинната целева стойност за 2015г. (6 851лв.), така и заложената цел за 2020г. (7 308лв.) в РПР. Но

по този показател ЮЦР продължава да изостава от останалите райони като единствено СЗР и СЦР са с по-ниски абсолютни стойности.

• Дял на БВП на човек от населението от средната стойност на ЕС 27 - %

По данни на Евростат делът на БВП на човек от населението в ЮЦР спрямо средната стойност за ЕС - 27 за 2019 г., измерен като стандарт на покупателна способност (СПС), е 37 %. Отчетено е увлечение с един процентен пункт спрямо 2018 г. По този показател районът е на четвърто място като изпреварва само СЦР и СЗР.

Регионален БВП в Европейския съюз – 2019г.

Регион	2019				
	БВП - млн. евро	Дял в	БВП на човек от населението	БВП на човек от населението - СПС	БВП на човек от населението в СПС ЕС-27 = 100
		национален	- евро		
		БВП - %			
ЕС-27	13 963 897	-	31 000	31 200	100
България	61 240	0,4	8 000	16 500	53
Северозападен	3 939	7,0	5 200	10 100	32
Северен централен	4 447	7,7	5 400	11 000	35
Североизточен	6 308	10,6	6 400	12 800	41
Югоизточен	6 819	12,1	6 500	12 500	40
Югозападен	30 951	48,5	12 900	27 700	89
Южен централен	8 666	14,2	5 600	11 600	37

Източник: Евростат <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

През 2019 г. регионалният БВП на човек от населението, изразен в стандарти на покупателната способност, варира от 32% от средния за Европейския съюз (ЕС) в Северозападния регион на България, както и в Майот, отвъдморска територия на Франция, до 260% в Люксембург.

След Северозападния регион на България (32% от средното за ЕС) регионите с най-ниско икономическо равнище са следните региони на България: Северен централен (35%), Южен централен (37%), Югоизточен (40%) и Североизточен (41%).

С оглед разразилата се здравна и икономическа криза през 2020г., свързана с корона вируса, целта от 39% дял на БВП на човек от населението в ЮЦР от средната стойност за ЕС 28 през 2020 г. е трудно постижима.

• Коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години - %

Коефициентът на безработица в район ЮЦР през 2020 г. е 3,4%, който е по-нисък от средния за страната – 5,1%. С отчетената стойност на показателя още през 2018г. е достигната целта за 2020 г. (7%). Районът изпреварва ЮЗР(3.6%) и по този показател през 2020г се нарежда на първо място с най-нисък коефициент на безработица в България.

Безработни лица и коефициенти на безработица на населението на 15 и повече навършени години през 2020 година

Статистически райони	Безработни лица – хил.			Коефициент на безработица - %		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо за страната	168,6	96,3	72,3	5,1	5,4	4,8
Северозападен	39,1	24	15,1	13	14,3	11,3
Северен централен	20,9	12,1	8,7	5,7	6,2	5,2
Североизточен	26,7	14,6	12,2	6,1	6	6,3
Югоизточен	21,3	12,4	8,9	4,6	4,9	4,2
Югозападен	38,5	21,5	17,1	3,6	3,8	3,3
Южен централен	22,1	11,7	10,4	3,4	3,4	3,5

Източник: НСИ, Наблюдение на работната сила

По отношение на безработицата обаче се запазват големите вътрешнорегионални различия. Равнището на безработица общо в страната се е увеличило в сравнение с предходната година. Увеличение на безработицата с наблюдава и в ЮЦР, като на областно ниво единствено област Пазарджик запазва стойностите си от 2019г. Коефициентът на безработица отново е най-висок в Област Смолян – 11,9% , а най-нисък в област Пловдив 3%. Данните за Област Кърджали и област Хасково не са точни поради малкия обем на извадката на НСИ.

Коефициенти на безработица на населението на 15 и повече навършени години

Райони \ години	2014 %	2015 %	2016 %	2017 %	2018 %	2019 %	2020 %
Общо за страната	11,4	9,1	7,6	6,2	5,2	4,2	5,1
Северозападен	14,2	12,1	10,6	11,3	11,2	10,8	13,2
Северен централен	13,2	10,6	9,3	6,9	6,7	5,1	5,8
Североизточен	12,6	10,3	9,7	9,4	7,4	5,9	6,2
Югоизточен	11,9	10,4	7,9	7	5,4	4	4,7
Югозападен	8,9	6,7	5,4	3,3	2,6	2,3	3,6
Южен централен	12	9,2	7,1	5,2	4,2	3	3,5
Кърджали	(4.9)	(2.3)	(1.7)	(1.6)	(3.3)	(2.0)	(1,4)
Пазарджик	10,4	8,6	7,6	6,2	4,6	5,1	5,1
Пловдив	13,1	9,6	6,7	4,7	3,6	2,4	3,0
Смолян	19,4	17,2	14,2	11,2	10,3	8,8	11,9
Хасково	10,4	8,6	7	4,7	(3.0)	(0.4)	(0,3)

Източник: НСИ, Наблюдение на работната сила

- **Общ доход на лице от домакинство в лв.**

Доходите на населението в Южен централен район продължават да изостават от средното равнище за страната. През 2020 г. годишният общ доход средно на лице от домакинство за страната е 7 002 лв., а за ЮЦР показателят е 6239 лв.

Достигнатото ниво на показателя надхвърля значително целта за 2020г. (4 650 лв.), заложена в РПП на ЮЦР.

Общ доход средно на лице от домакинството по статистически райони

/лева/

Райони\Период	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Общо за страната	4813	4953	5167	5586	6013	6592	7002
Северозападен	4398	4381	4626	4873	5113	5616	6006
Северен централен	4253	4520	4913	5665	5814	6315	6595
Североизточен	4519	4729	4841	5141	5555	6124	6643
Югоизточен	4375	4531	4657	4933	5189	5625	6423
Югозападен	5918	6134	6381	6709	7324	8033	8429
Южен централен	4211	4182	4474	5109	5646	6201	6239

Източник: НСИ, Инфостат

2.2. АНАЛИЗ НА ИНДИКАТОРИТЕ ОТНОСНО СТРАТЕГИЯ „ЕВРОПА 2020“

В РПР на ЮЦР 2014-2020г. са заложили следните индикатори по целите на Стратегия „Европа 2020“:

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Периодичност на събиране на инф.	Източник на инф.
		Изходни	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
	ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯТА „ЕВРОПА 2020“					
1	Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 навършени години - %	61,25 (2011г.)	68,30	77,00	Ежегодно	НСИ, Евростат
	- Коефициент на заетост на населението на възраст 55-64 г.	44,2 (2011 г.)	46,5	50	Ежегодно	Евростат
2	Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност - % от БВП	0,23 (2010 г.)	0,62	1,80	Ежегодно	НСИ
3	Цели „20/20/20“ по отношение на климата/ енергията:					
	- дял на ВЕИ в брутно крайно потребление на енергия - %	15,60	16,95	21,00	Ежегодно	НСИ, АУЕР
	- повишаване на енергийната ефективност - %	-	22	26	Ежегодно	НСИ, АУЕР
	- намаляване на енергийната интензивност на БВП - %	-	79,63	53,00	Ежегодно	НСИ
4	Дял на преждевременно напусналите образов. система (на възраст 18-24 г.) - %	16,50 (2010 г.)	14,00	10,50	Ежегодно	НСИ
5	Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование - %	19,20 (2010 г.)	21,65	29,00	Ежегодно	НСИ
6	Население в риск от бедност или социално изключване – хил. души	760,0 (2010г.)	740,0	720,0	Ежегодно	НСИ

• Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 навършени години - %

Коефициентът на заетост на населението в ЮЦР на възраст 20–64 навършени години през 2020 г. е 71,9%, което е малко под средното равнище за страната (73,4%). Налице е спад на заетостта в региона спрямо 2019г. с 1,5 процентни пункта. Най-висока е заетостта в Област Пловдив (73%), а най-ниска в Област Кърджали (67%). Във всички области на ЮЦР се отчита спад на заетостта в сравнение с 2019г.

Предвид ефектът от настъпилата пандемия, заложената цел за 2020 г. на заетостта във възрастовата група 20-64 навършени години (77%) на ниво ЮЦР не може да бъде постигната.

Коефициент на заетост на населението на възраст 20 - 64 навършени години

Райони / години	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)	2020 (%)
Общо за страната	71,3	72,4	75,0	73,4
Северозападен	62,6	63,6	64,8	63,3
Северен централен	67,6	69,1	74,3	73,9
Североизточен	69,8	70,2	72,6	71,9
Югоизточен	70,3	71,7	74,5	72,4
Югозападен	76,7	78,3	80,4	78,5
Южен централен район	71,3	71,4	73,9	71,9
Кърджали	65,3	63,3	69,5	67,0
Пазарджик	69,5	68,9	73,8	72,4
Пловдив	73,9	74,4	75,2	73,0
Смолян	72,2	72,2	70,5	69,9
Хасково	68,9	70,3	74,4	72,1

Източник: НСИ

По отношение на възрастовата група 55-64 години е налице лек спад на заетостта през 2020г. като тя достига 65,3%. Намалението спрямо 2019г. е с 0,1 процентни пункта. По този показател е преизпълнена целта за 2020г.

Коефициент на заетост на населението на възраст 55 - 64 навършени години

Райони \ години	2014 %	2015 %	2016 %	2017 %	2018 %	2019 %	2020 %
Общо за страната	50,0	53,0	54,5	58,2	60,7	64,4	64,2
Южен централен	52,3	53,7	56,3	62,2	63,3	65,4	65,3
Кърджали	52,0	48,8	52,5	51,7	53,2	56,8	64,7
Пазарджик	53,4	50,7	51,3	59,9	60,4	63,6	65,3
Пловдив	55,5	59,6	62,2	69,2	69,4	70,0	69,0
Смолян	42,8	44,7	46,9	57,2	57,9	59,7	61,3
Хасково	48,5	49,3	54,1	57,4	61,4	64,6	65,6

• Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност - % от БВП

По данни на НСИ през 2019 г. разходите за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) са 1 002.1 млн. лева. Интензивността на НИРД (измерена като процент на разходите за НИРД от брутния вътрешен продукт) през 2019 г. нараства на 0.84% при 0.76% през 2018 година.

Инвестициите в научноизследователска и развойна дейност (НИРД) в ЮЦР през 2019 г. възлизат на 0,54% от БВП за страната, което е увеличение с 0,10 процентни пункта в сравнение с предходната 2018 г. (0,44%). Въпреки увеличените инвестиции в НИРД, ЮЦР все още изостава от средната стойност за страната като дори не е достигната междинната цел за 2015г. (0,62%).

Разходи за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) в % от БВП

Статистически райони и области	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)
България	0,78	0,75	0,76	0,84
Южен централен район	0,50	0,49	0,44	0,54
Пловдив	0,61	0,57	0,58	0,74
Хасково	0,04	0,08	0,10	0,09
Пазарджик	0,74	0,85	0,57	0,63
Смолян	0,14	.....	....	.....
Кърджали	0,31	....	....	.....

Източник: НСИ

В абсолютна стойност инвестициите в научноизследователска и развойна дейност в района през 2019 г. значително се увеличават - 91877 хил. лв. (при 69 115 хил. лв. през предходната година). ЮЦР е на второ място в страната по размер на разходите за НИРД общо за всички сектори. Инвестициите в ЮЗР обаче са 8 пъти повече.

Разходи за НИРД по статистически райони и сектори за периода 2016-2019 година

Статистически райони	Общо (хил. лв.) за 2016г.	Общо (хил. лв.) за 2017г.	Общо (хил. лв.) за 2018г.	Общо (хил. лв.) за 2019г.	Сектори (2019 г.)			
					Предприятия	Държавен	Висше образование	Нетърговски организации
Общо	734 274	760 234	828 904	1 002 132	673122	249420	73294	6296
Северозападен	29 752	31 285	37 437	32106	23867	7958	..	..
Северен централен	30 654	30 226	26 612	30462	27949	556	1957	-
Североизточен	51 545	51 626	49 750	63852	32899	16096	..	..
Югоизточен	33 892	39 094	42 137	47798	36759	6244	..	..
Югозападен	522 683	538 651	603 853	736037	493731	207407	31272	3627
Южен централен	65 748	69 352	69 115	91877	57917	11159	20259	2542

Източник: НСИ

Относно индикаторите за Цели „20/20/20“ по отношение на климата/енергията не са налични данни на регионално ниво. Наличните данни на национално ниво са както следва:

• Дял на възобновяемата енергия в брутното крайно потребление на енергия

Дял на възобновяемата енергия в брутното крайно потребление на енергия (национално ниво)

Години	2015 (%)	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)
Дял на възобновяемата енергия в брутното крайно потребление на енергия	18,2	18,8	18,7	20,5	21,6

Източник: НСИ

От данните е видно, че за периода 2015-2019г. е налице устойчив ръст на дела на възобновяемата енергия в брутното крайно потребление на енергия в страната. През 2015-а година 18,2% от общата консумирана енергия в страната е била от възобновяемите енергийни източници, надвишавайки целевото ниво от 16% за 2020 г. През 2019г. се наблюдава увеличение на ръста на показателя с 1,1 процентни пункта спрямо предходната година.

Съгласно информация, предоставена от Агенция за устойчиво енергийно развитие /АУЕР/ наличните данни на национално ниво са за 2019 г. По данни на Евростат за 2019 г., делът на енергията от възобновяеми източници (ЕВИ) в брутното крайно потребление на енергия възлиза на 21,56%. Делът на ЕВИ в брутното крайно потребление на енергия по сектори е както следва: 23,51% в сектор електроенергия; 35,51% в сектор отопление и охлаждане; 7,89% в сектор транспорт. По данни на Евростат през 2019 г. е потребена енергия от ВИ в размер на 2 471,6 хиляди тона нефтен еквивалент (хтне).

Основната част от ЕВИ през 2019 г. е произведена от биомаса и възобновяеми отпадъци - над 1 815,7 хтне. Поради спецификата на потреблението на този енергиен източник (основно дърва за горене, дървени отпадъци и други растителни отпадъци), енергията произведена от него почти не участва в схемата за издаване на гаранции за произход за произведената топлинна енергия, управлявана от АУЕР, и поради това няма информация каква част от нея е потребена на територията на Южен централен район (ЮЦР).

По данни от информационната система на АУЕР за издадени гаранции за произход на ЕВИ, през 2020 г. в страната е произведена ЕВИ в размер на 6 081 724,75 MWh (почти 523,02 хтне). В Южен централен район е произведена 40,4% от ЕВИ, заявена по схемата за гаранции за произход, управлявана от АУЕР. Произведената ЕВИ е основно от водна енергия и слънчева енергия (съответно 77,4% и 15,1% от общата ЕВИ, произведена в ЮЦР и заявена за гаранции за произход през 2020 г.). Подробна информация по месеци, по общини и по видове енергия е налична на Интернет страницата на АУЕР в [Портала за предоставяне на електронни административни услуги/Справки ВИ](#).

По данни от годишните отчети за изпълнението на общинските краткосрочни и дългосрочни програми за насърчаване използването на ЕВИ и биогорива (ОПНИЕВИБ), през 2019 г. в ЮЦР са инсталирани 342,5 kW мощности за ЕВИ (7,54% от общо инсталираните мощности за страната по данни от ОПНИЕВИБ).

• Намаляване на енергийната интензивност на БФП - %

Формулировката на този индикатор се различава от сходния показател, за който са налични данни на НСИ на национално ниво. Мерната единица също е различна.

Енергийна интензивност на икономиката (национално ниво)

Година	2015	2016	2017	2018	2019
Тона н.е. за 1000 евро БВП (2010 = 100)	0,449	0,423	0,422	0,414	0,396

Източник: НСИ

От данните е видно, че през 2019г. все пак енергийната интензивност на икономиката намалява спрямо предходните години. Но процентното намаление не може да се съпостави със заложените целеви стойности на индикатора в РПР на ЮЦР.

Образование и обучение

• Дял на преждевременно напусналите образователната система (на възраст 18 - 24 г.) - %

Относителният дял на ранно напусналите образование и обучение от населението на 18 - 24 навършени години в ЮЦР е намалял спрямо 2019г. и е в размер на 15,1%. Намаляване на дела на преждевременно напусналите образователната система на възраст 18 - 24 навършени години през 2020г. спрямо предходната се наблюдава както на регионално, така и на национално ниво.

Дял на преждевременно напусналите образователната система (на възраст 18 - 24 г.)

Райони / години	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)	2020 (%)
Общо за страната	13,8	12,7	12,7	13,9	12,8
Южен централен район	16,4	15,9	15,8	16,3	15,1

Източник: НСИ

Ангажиментът на България по Стратегия „Европа 2020“ бе до края на 2020 г. делът на преждевременно напусналите да е до 11 %, а за Южен централен район до 10,5 %. За съжаление целта не е постигната.

• Дял на населението на възраст 30-34 навършени години със завършено висше образование

По отношение на мрежата от висши учебни заведения, районът е един от водещите, като се нарежда на второ място след ЮЗР. В него функционират 8 университета и специализирани висши училища.

Висши училища и студенти по райони и области през учебната 2020/2021 година

Статистически райони и области	Висши училища			Студенти			
	Общо	Колежи	Университети и специализирани висши училища	Общо	В университети и специализирани висши училища		
					Професионален бакалавър	Бакалавър	Магистър
Общо	54	4	50	219791	7991	139765	72035
СЗР	2	-	2	5389	808	2195	2386
СЦР	5	-	5	27227	-	20172	7055
СИР	7	-	7	30736	1940	19195	9601
ЮИР	3	-	3	13934	1283	7510	5141
ЮЗР	29	4	25	104293	3491	64936	35866
ЮЦР	8	-	8	38212	469	25757	11986

Източник: Национален статистически институт

Относителният дял на завършилите висше образование от населението на възраст 30 - 34 навършени години в ЮЦР през 2020г. е 21,9%, което е значително по-ниско спрямо общото равнище за страната (33,3%). Наблюдава се намаляване на дела на висшистите в ЮЦР от посочената възрастова група с 3,3 процентни пункта спрямо 2019г.

Дял на населението на възраст 30-34 навършени години със завършено висше образование

Райони \ години	2016 (%)	2017 (%)	2018 (%)	2019 (%)	2020 (%)
Общо за страната	33,8	32,8	33,7	32,5	33,3
Южен централен район	23,5	22,7	26,3	25,2	21,9

Източник: НСИ

Като цел за страната в **Стратегия „Европа 2020“** е заложено делът на населението на 30-34 г. със завършено висше образование да е 36 %, а за Южен централен район 29 %. Предвид посочената статистика целта не е постигната.

• Население в риск от бедност или социално изключване – хил. души

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2020“ НСИ извършва ежегодно изследване на доходите и условията на живот (EU-SILC). В изследването се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2020 г. 32.1% от населението, или 2 231.5 хил. лица, са били в риск от бедност и социално изключване. Стойността на показателя намалява с 0.4 процентни пункта спрямо 2019 г., повече при мъжете - с 0.7 процентни пункта, в сравнение с жените - с 0.2 процентни пункта.

По данни на НСИ населението в риск от бедност или социално изключване в ЮЦР през 2020 г. /референтна година на дохода 2019г./ е 473,5 хил. души или 33,6 % от населението на района. Налице е спад в стойността на показателя с 0,3 процентни пункта спрямо 2019г., когато броят на лицата в риск в ЮЦР е бил 478,6 хил. души или 33,9 % от населението на района.

Във вътрешнорегионален план се наблюдават сериозни различия. Най-висок е дялът на лицата в риск от бедност в област Кърджали (35,7 %) и област Смолян (34,6%), последната през 2019г. е била с най-нисък риск (30,1%) в региона. Най-нисък е относителния дял на лицата с риск от бедност в Област Пазарджик (30,4%), която бележи намаляване прямо 2019г (36,2%). Област Хасково също увеличава дела на населението си в риск от бедност.

Население в риск от бедност или социално изключване

Статистически райони и области	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2020
	брой лица (хиляди)	брой лица (хиляди)	брой лица (хиляди)	относителен дял (%)	относителен дял (%)	относителен дял (%)	относителен дял (%)
Общо за страната	2 766,6	2 315,2	2 278,7	38,9	32,80	32,5	32,1
Южен централен	573,9	489,5	478,6	40,5	34,70	33,9	33,6
Кърджали	66,7	48,8	57,6	44,1	32,3	37,5	35,7
Пазарджик	126,4	101,6	92,5	49,0	39,3	36,2	30,4
Пловдив	247,1	224,2	229,5	36,9	33,4	34,3	33,4
Смолян	53,1	26	31,8	49,5	24,2	30,1	34,6
Хасково	79,0	80,6	71,4	34,2	34,6	31,3	33,1

Източник: НСИ

Една от основните цели на Стратегията „Европа 2020“ е намаляване на броя на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване с 260 хил. души. В РПР на ЮЦР е заложена цел за намаляване на населението в риск от бедност или социално изключване с 40 хил. души – до 720 хил. през 2020г. Крайната цел е постигната още през 2015г.

2.3. АНАЛИЗ НА КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ПО ПРИОРИТЕТИ НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: ИКОНОМИЧЕСКО СБЛИЖАВАНЕ В НАЦИОНАЛЕН И ВЪТРЕШНОРЕГИОНАЛЕН ПЛАН БАЗИРАНО НА ЩАДЯЩО/ЕКОЛОСОБРАЗНО ПОЛЗВАНЕ НА СОБСТВЕНИ РЕСУРСИ

П 1.1: Повишаване конкурентоспособността на малкия и средния бизнес като движеща сила на регионалната

П 1.2: Развитие на устойчиви форми на туризъм и на културните и творческите индустрии

П 1.3: Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда и адаптиране към промените на климата

Приоритет 1.1 Повишаване конкурентоспособността на малкия и средния бизнес като движеща сила на регионалната икономика

По приоритет 1.1 в РПР на ЮЦР 2014-2020г. са заложили следните индикатори за наблюдение:

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
		Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 1 "Икономическо сближаване в национален и вътрешнорегионален план базирано на щадящо/екологосъобразно ползване на собствени ресурси"						
Приоритет 1.1 „Повишаване конкурентоспособността на малкия и средния бизнес като движеща сила на регионалната икономика“						
1	Приходи от дейността на МСП в млн. лв.	19 048	23 562	30 000	Ежегодно	НСИ
2	Относителен дял на заетите лица в микро, малките и средни предприятия спрямо общия брой на заетите лица на възраст 15 и повече години в района - %	18,40	18,32	18,20	Ежегодно	НСИ
3	Нарастване на преките чуждестранни инвестиции в нефинансовите предприятия - %	n/a	18	40	Ежегодно	НСИ

Малките и средни предприятия (МСП) са ключово звено в икономиката на ЮЦР, тъй като не само произвеждат значителна част от brutния вътрешен продукт в района, но и създават голяма част от заетостта на населението.

През 2019 г. МСП в ЮЦР са 73 927, което представлява 17,62 % от общия брой за страната. Наблюдава се устойчиво нарастване броя на МСП през последните години като през 2019г. броят им се увеличил с повече от 1200 в сравнение с 2018 г.

Индикатори:

• Приходи от дейността на МСП в млн. лв.

От общия брой МСП, най-голям дял заемат микропредприятията (до 9 заети лица) в ЮЦР, като през 2019г. относителният им дял е в размер на 92,5%. Микропредприятията в района генерират близо 1/3 от общите приходи на МСП за 2019г.

По данни на НСИ през 2019 г. в ЮЦР приходите от дейността на МСП възлизат на 33 730 095 млн. лв., равняващи се на 14,1 % от общите приходи на МСП в страната. Като цяло общите приходи от дейността на МСП нарастват устойчиво през последните пет години. Нараства постоянно и броят на заетите лица в МСП.

Заети лица и приходи от дейността на микро, малки и средни нефинансови предприятия по статистически райони 2015 – 2019 година

Статистически райони	2015		2016		2017		2018		2019		
	Заети лица	Приходи	Заети лица	Приходи	Заети лица	Приходи	Заети лица	Приходи	Заети лица	Приходи	
	брой	хил. лв.	брой	хил. лв.	брой	хил. лв.	брой	хил. лв.	брой	хил. лв.	
Общо за страната	1 569 610	190 864 953	1 615 267	191 308 437	1 640 079	207 635 221	1 647 337	222 497 170	1 652 870	239 105 398	
СЗР	121 765	9 731 722	122 840	9 713 022	122 738	10 166 531	121 478	10 924 485	119 387	11 568 879	
СЦР	159 388	15 910 543	161 568	16 015 122	162 556	17 670 229	160 155	18 229 793	158 467	20 523 358	
СИР	196 674	21 216 993	202 805	21 794 859	205 256	22 833 826	205 175	24 289 633	206 209	25 620 672	
ЮИР	209 175	21 549 168	212 608	21 020 550	214 022	22 125 997	213 918	23 636 222	212 118	24 368 436	
ЮЗР	594 491	95 733 336	617 475	95 308 671	631 894	105 136 791	640 795	113 271 551	650 179	123 293 958	
ЮЦР	Общо	288 117	26 723 191	297 971	27 456 213	303 613	29 701 847	305 816	32 145 486	306 510	33 730 095
	0 - 9	117 074	8 874 175	124 055	9 049 362	126 016	9 689 113	125 941	10 451 085	127 124	11 051 845
	10-49	87 296	8 605 250	87 841	8 200 588	89 460	9 605 126	89 032	10 053 251	88 586	10 927 548
	50-249	83 747	9 243 766	86 075	10 206 263	88 137	10 407 608	90 843	11 641 150	90 800	11 750 702

Източник: Национален статистически институт

По приходи от дейността на МСП в сравнение с другите райони от ниво 2 в страната, ЮЦР запазва второ място след ЮЗР (123 294 млн.лв.). Размерът на приходите от дейността на МСП в Област Пловдив е най-голям – 2/3 от общите приходи за района.

Приходи от дейността на микро, малки и средни нефинансови предприятия в Южен централен район за периода 2016 - 2019 г.

Райони \ Години	2016	2017	2018	2019
	(Млн. лева)	(Млн. лева)	(Млн. лева)	(Млн. лева)
Общо за страната	191 308	207 635	222 497	239 105
Южен централен	27 456	29 702	32 145	33 730
Кърджали	1 010	1 359	1 540	1 493
Пазарджик	3 165	3 440	3 607	3 857
Пловдив	18 494	19 886	21 751	22 886
Смолян	1 266	1 332	1 361	1 435
Хасково	3 521	3 685	3 887	4 059

Източник: НСИ

Данните на НСИ относно приходите от дейността на МСП показват, че още през 2018г. целевата стойност на индикатора (30 000 млн.лв.) е изпълнена.

Относителен дял на заетите лица в микро, малките и средни предприятия спрямо общия брой на заетите лица на възраст 15 и повече години в района - %

През 2019г. общият брой на заетите лица в МСП за страната е 1 652 870. Заетите лица в микро, малките и средни предприятия през 2019г. на възраст 15 и повече години в ЮЦР са 306 510 или 18,6% от заетите в страната. Няма разлика спрямо предходната година. На областно ниво сериозно увеличение на броя на заетите лица спрямо 2018г. бележи област Пловдив, където се съсредоточават 55,6% от заетите лица в ЮЦР.

Заети лица в микро, малки и средни нефинансови предприятия по статистически райони и области

Статистически райони	2015	2016	2017	2018	2019
Области	(Брой)	(Брой)	(Брой)	(Брой)	(Брой)
Общо за страната	1 569 610	1 615 267	1 640 079	1 647 337	1 652 870
Южен централен	288 117	297 971	303 613	306 405	306 510

Кърджали	20 739	21 379	21 860	22 368	22 069
Пазарджик	45 082	46 046	46 756	47 493	47 203
Пловдив	155 625	162 049	165 772	168 829	170 420
Смолян	22 455	22 737	23 074	21 755	21 762
Хасково	44 216	45 760	46 149	45 961	45 057

Източник: НСИ

Съотношението между броя на заетите лица в МСП в ЮЦР спрямо общия брой заети лица на възраст 15 и повече години в страната дава стойността на заложения индикатор. По този начин относителният дял на заетите лица в МСП през 2019г. спрямо общия брой на заетите лица на възраст 15 и повече години в ЮЦР е 18,6%, с което индикаторът следва да се счита за изпълнен. Но с оглед на кризата, причинена от корона вируса през 2020г. е възможно данните за този показател да са с по-негативни стойности.

• Нарастване на преките чуждестранни инвестиции в нефинансовите предприятия - %

Официалните данни на НСИ показват, че през 2019 г. преките чуждестранни инвестиции /ПЧИ/ в ЮЦР възлизат на 2 849 854,7 хил. евро, което представлява 11,2 % от тези за страната. Отчетено е повишаване спрямо 2018 г. на национално ниво, но намаляване на регионално. ЮЦР продължава да държи третото място по този показател след ЮЗР и ЮИР.

Във вътрешнорегионален план се наблюдават големи различия в привлечените чуждестранни инвестиции през 2019 г. Водеща в ПЧИ е Област Пловдив, която успява да привлече 1 778 214,4 хил. евро, което е 62% от общия размер на чуждестранните инвестиции в ЮЦР, с 2% по-малко спрямо предходната година. На регионално ниво през 2019г. ПЧИ се увеличават във област Кърджали – с 10,1% спрямо 2018г. и с под 1% в областите Смолян и Хасково. Намаляване на ПЧИ в ЮЦР през 2019г. се отчита в областите Пловдив и Пазарджик.

Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор към 31.12.2019г

Статистически райони	2014 (хил. евро)	2015 (хил. евро)	2016 (хил. евро)	2017 (хил. евро)	2018 (хил. евро)	2019 (хил. евро)
Общо за страната	21581580	23163273	23508865	24475196	24919589	25341512,8
Северозападен	664722,1	620794,8	512084,1	560673,2	469721,3	623845,0
Северен централен	905311,8	876758	981830,7	1023630	1111657	1120593,1
Североизточен	2093917	2271914	2359757	2568879	2579481	2459891,1
Югоизточен	2057291	2897056	2847712	2983233	3203109	3308980,7
Югозападен	13561494	14053147	14238769	14496157	14562477	14978348,2

Южен централен	2298845	2443604	2568712	2842624	2993144	2 849 854,7
Кърджали	143950,7	176317	153123,8	256162,3	291633,2	321 008,2
Пазарджик	472034,6	486356,6	480424,8	505855,8	516146,3	476 318,1
Пловдив	1546360	1592531	1731002	1895015	1911939	1 778 214,4
Смолян	75175,4	83063,9	83761,4	82919,7	90632,8	91 260,0
Хасково	61324,2	105335	120400,1	102671,3	182792,6	183 054,0

Източник: НСИ

Целта е постигната още през 2018г.

Приоритет 1.2. Развитие на устойчиви форми на туризъм и на културните и творческите индустрии в ЮЦР.

По приоритет 1.2 в РПР на ЮЦР 2014-2020г. са заложили следните индикатори за наблюдение:

ИНДИКАТОРИ		стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
		Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 1 “Икономическо сближаване в национален и вътрешнорегионален план базирано на щадящо/екологосъобразно ползване на собствени ресурси”						
Приоритет 1.2 „Развитие на устойчиви форми на туризъм и на културните и творческите индустрии в ЮЦР“						
1	Реализирани приходи от нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване в млн. лв.	64 (2011г.)	75	83	Ежегодно	НСИ
2	Новосъздадени и/или подобрени туристически атракции – бр.	n/a	4	10	Ежегодно	MPP, ИСУН, ОА
3	Новосъздадени и/или популяризирани туристически продукти и дестинации – бр.	n/a	2	4	Ежегодно	MPP, ИСУН, ОА

ЮЦР притежава значителен потенциал за разширяване и разнообразяване на регионалния туристически продукт и предлаганите услуги. Благоприятните природни фактори, богатото културно-историческо наследство, натрупаният опит в предлаганите туристически услуги и изградената в значителна степен туристическа база спомагат за разширяването на туристическата индустрия и увеличаване на приходите от туризма. Кризата през 2020г обаче засега най-много сектора на туризма и това се вижда от статистическите данни.

Индикатори:

- Реализирани приходи от нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване в млн. лв.

Данните на НСИ показват, че в ЮЦР приходите от нощувки през 2020 г. възлизат на **87 422 181** лв., представляващи 13,5% от общите приходи в сектора за страната. В резултат на епидемичната обстановка през 2020г, приходите от нощувки в ЮЦР са намалели с над 34 % спрямо предходната 2019 г.

Приходи от нощувки в местата за настаняване в Южен централен район през периода 2016 – 2020 година

Статистически райони и области	Приходи от нощувки в места за настаняване - левове				
	2016	2017	2018	2019	2020
Общо за страната	1 229 073 306	1 340 897 001	1 455 702 154	1 521 865 800	645 544 880
Южен централен район	100 769 679	107 179 911	117 288 004	133 134 803	87 422 181
Кърджали	2611229	2695686	2 986 352	3 171 529	3 003 864
Пазарджик	28702862	28895462	28 678 005	31 884 411	20 047 370
Пловдив	43601276	45945294	50 958 677	56 271 135	32 544 073
Смолян	21705588	24902722	28 776 932	34 581 527	27 958 207
Хасково	4148724	4740747	5 888 038	7 226 201	3 868 667

Източник: НСИ, "Дейност на местата за настаняване"

През 2020г. ЮЦР запазва 4-тото си място по този показател сред останалите райони в страната след ЮИР (201 961 755лв.), СИР (172 638 590 лв.), и ЮЗР (141 440 381 лв.).

Във вътрешнорегионален аспект различията в ЮЦР се запазват. Областта с най-много реализирани приходи от нощувки продължава да е Област Пловдив с 32 544 073 лв. или 37,23 % от общите приходи в района. Следват областите Смолян – 27 958 207лв. (31,98%), и Пазарджик – 20 047 370лв. (22,93 %).

Дейност на местата за настаняване по статистически зони, статистически райони и по области през 2020 година

Статистически зони Статистически райони Области	Места за настаняване - брой	Легла - брой	Легладенощия - брой	Реализирани нощувки - брой		Пренощували лица - брой		Приходи от нощувки - левове	
				Общо	в т.ч. от чужденци	Общо	в т.ч. от чужденци	Общо	в т.ч. от чужденци
Общо за страната	3317	281666	47573284	11968483	4656289	4023763	1175779	645544880	315517867
Северозападен район	177	8362	2361659	529175	152472	186940	16820	21824485	8282045
Северен централен район	286	12427	3422433	515240	92728	256989	31625	20257488	4750416

Североизточен район	627	77978	10796753	2881380	1595931	814074	365771	172638590	110137639
Югоизточен район	918	106834	12691265	3906580	1507126	959579	280663	201961755	95270288
Югозападен район	577	43009	10454291	2294523	1035595	1015149	394534	141440381	81156722
Южен централен район	732	33056	7846883	1841585	272437	791032	86366	87422181	15920757
Кърджали	52	1695	433922	72726	7792	41870	4748	3003864	370578
Пазарджик	59	4627	1192897	389699	15514	163427	5174	20047370	941963
Пловдив	262	12020	3285976	668450	88822	332471	34882	32544073	5501995
Смолян	324	13068	2451362	627142	133027	215930	29669	27958207	7375740
Хасково	35	1646	482726	83568	27282	37334	11893	3868667	1730481

Източник: НСИ, "Дейност на местата за настаняване"

Туристическият сектор е един от най-засегнатите от пандемията с COVID-19 отрасли. В продължение на десетилетия преди пандемията от коронавирус туристически сектор бележеше почти непрекъснат растеж. Затваряне на границите, ограниченията за пътувания, изисквания за карантина се отразиха негативно върху сектора както в национален и така и в международен план.

С над 50% по-малко приходи от нощувки са регистрирани в национален мащаб. На регионално ниво спадът в приходите е почти 35%. На областно ниво най-големи загуби са отчетени в областите Хасково и Пловдив, съответно 46% и 42%, а най-малки в област Кърджали – едва 5%.

Заложената цел за 2020 г. (83 млн. лв.) като приходи от нощувки е надхвърлена още през 2015г.

• Новосъздадени и/или подобрени туристически атракции – бр.

Според информация, осигурена от областните управители и кметовете на общините от ЮЦР, през 2020 г. общият брой на новосъздадените и/или подобрени туристически атракции в района е 87 бр., при 40 през 2019 г. Те са разпределени по области, както следва:

- Област Пловдив – 38 бр.;
- Област Смолян – 42 бр.;
- Област Хасково – 5 бр.;
- Област Пазарджик – 2 бр.;
- Област Кърджали – 0 бр.;

На практика целта за 2020 г. е изпълнена още през 2016г. с отчитането на приключилите проекти от програмен период 2007-2013г.

• Новосъздадени и/или популяризирани туристически продукти и дестинации – бр.

По отношение на индикатора „Новосъздадени и/или популяризирани туристически продукт и дестинации“ от Министерство на туризма информират, че през 2020г. с оглед настъпилата криза в туристическата индустрия в следствие от разпространението на пандемията от COVID-19, министерството е поставило сериозен акцент върху насърчаването и развитието на вътрешния туризъм и са реализирани редица акции и рекламни кампании във водещи български телевизионни , радио канали и преса.

През април 2020г. Министерство на туризма стартира кампания за насърчаване на вътрешния туризъм под слогана „Преоткрий България“ в социалните мрежи, а през месеците юни, юли и август тя е разгърната във водещи български телевизионни и радио медии и техните дигитални канали. Кампанията „Преоткрий България“ е многопластова и включва редица инициативи:

- Инициатива „Ще се върна“ с български инфлуенсъри от различни области (спорт, култура, кино, музика, блогъри, фотографи и други), които публикуват в социалните си мрежи своя снимка или видео от място в България, на което искат да се върнат през 2020г.
- Предизвикателство в социалните мрежи, където Министерството публикува снимки и видеоклипове на български туристически атракции, а потребителите трябва да отгатват местата, за да получат още интересни факти и информация за тях.
- Популяризиране на регионалния туризъм чрез виртуални обиколки, качени на официалния туристически портал www.bulgariatravel.org на музеи, галерии и туристически обекти на територията на българските общини, любезно предоставени от самите тях.
- Видеоклипове с популярни български актьори със заглавие „Десет причини да изберем България това лято“. Заснетите материали представят страната ни като сигурна и спокойна дестинация за пътуване, както и възможностите за практикуване на климатолечение, балнео и СПА, засилване на здравния статус на населението, еко туризъм, Slow tourism и други. Силен акцент е поставен върху българския туристически продукт, предимствата на нашите курорти, възможностите за оздравителен, балнео, СПА, еко и приключенски туризъм, автентичността на нашата култура, традиции, обичаи, чара на малките населени места, качествените храни и вина и други.

С цел устойчивост на рекламните активности, от Министерство на туризма е реализирана извънредна комуникационна кампания за насърчаване на вътрешния туризъм чрез рекламни клипове, разработени съвместно с Асоциацията на екскурзоводите в България с цел популяризиране на малко известни местности и туристически обекти. Кампанията включва 20 видеа, представящи по-малко известни дестинации и културно- исторически паметници в България, но с голям потенциал за развитие.

На територията на Южен централен район са заснети клипове за следните туристически обекти и дестинации: Източни Родопи, Александровска гробница и Тракийски скални ниши. Заснети са и видео-

информационни материали под наслов „Значими археологически обекти в България“ от крепостта Перперикон и от крепостта Вишеград.

Предоставените от областните управители и кметовете на общините от ЮЦР данни за 2020 г., показват, че общият брой новосъздадени и/или популяризирани местни туристически продукти и дестинации е 59 бр., които са разпределени по области, както следва:

- Област Пазарджик – 5 бр.;
- Област Пловдив – 10 бр.
- Област Хасково – 15 бр.;
- Област Смолян – 29 бр.;
- Област Кърджали – 0 бр.

Крайната цел е преизпълнена многократно.

Приоритет 1.3. Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда и адаптиране към промените на климата.

По приоритет 1.3 в РПР на ЮЦР 2014-2020г. са заложили следните индикатори за наблюдение:

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
		Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 1 “Икономическо сближаване в национален и вътрешнорегионален план базирано на щадящо/екологосъобразно ползване на собствени ресурси“						
Приоритет 1.3. „Развитие на инфраструктурата за опазване на околната среда и адаптиране към промените на климата“						
1	Относителен дял на населението, обслужвано от СПСОВ в %	41 (2011г.)	45	50	Ежегодно	НСИ, МОСВ
2	Новоизградени водоизточници за питейно-битови цели, бр.;	n/a	4	8	Ежегодно	ВиК-дружества
3	Новоизградени пречиствателни станции за питейни води, бр.	n/a	5	9	Ежегодно	ВиК-дружества
4	Нерагламентирани сметища – бр. или площ, дка;	90	70	40	Ежегодно	Общини

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
		Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
	СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ					
5	Реализирани проекти по ОПОС и ПРСР за изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура – бр.	n/a	12	25	Ежегодно	МОСВ, ИСУН, ОА
6	Изградени системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони – бр.	1	2	4	Ежегодно	МВР, ИСУН, ОА

Политиката за опазване и възстановяване на околната среда се свързва с влагането на определени публични средства за изграждане на екологична инфраструктура, за проучвания и оценки на качеството на средата. През последните години се усвояват значителни по обем средства за изграждане на канализационни мрежи и пречиствателни станции за отпадъчни води. Анализите показват, че в ЮЦР инфраструктурата за опазване на околната среда все още не е достатъчно добре развита.

Индикатори:

• Относителен дял на населението, обслужвано от СПСОВ в %

По данни на НСИ относителният дял на населението, обслужено от селищни пречиствателни станции за отпадъчни води в ЮЦР през 2019 г. е 55,7 %, който е значително по-нисък от средния за страната – 64,61%. В сравнение с останалите райони в страната ЮЦР продължава да е на предпоследно място, изпреварвайки само СЗР, чийто дял е 50 %.

Относителният дял на населението с услуги по отвеждане на отпадъчните води в обществената канализация през 2019 г. се оценява на 76,2%. Със селищни пречиствателни станции е свързано 64,6% от населението на страната. Най-висок е делът на свързаното население в Югозападния (77,9%) и Североизточния район (72,6%), а най-нисък – в Северозападния район (50%). През 2019 г. в страната са регистрирани 173 действащи селищни пречиствателни станции за отпадъчни води (СПСОВ), от които 109 бр. с капацитет над 2 000 еквивалент жители. В сравнение с 2018г. броят им се е увеличил с три нови СПСОВ.

Във вътрешнорегионален план по този показател се наблюдават големи диспропорции между петте области в ЮЦР. С най-висок дял на населението, обслужено от селищни пречиствателни станции за отпадъчни води, се откроява област Пловдив – 67,03%, а с най-нисък дял е област Кърджали (37,5%).

Дял на население свързано със селищни пречиствателни станции за отпадъчни води (%)

Статистически райони /Области	Население свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води 2016 година	Население свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води 2017 година	Население свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води 2018 година	Население свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води 2019 година
България	63,1	63,4	63,9	64,6
Северозападен район	43,7	43,9	44,2	50,0
Северен централен район	59,1	59,2	59,7	60,4
Североизточен район	71,6	71,8	72,6	72,6
Югоизточен район	55,5	55,8	56,1	56,2
Югозападен район	77,2	77,3	78,0	77,9
Южен централен район	55,2	55,6	55,8	55,7
Кърджали	38,6	38,6	38,6	37,5
Пазарджик	43,8	43,9	44,1	44,1
Пловдив	65,8	66,5	66,8	67,0
Смолян	42,4	42,9	43,1	43,1
Хасково	54,1	54,2	54,2	53,5

Източник: НСИ

Въпреки незадоволителното ниво на осигуреност на населението с СПСОВ, целта за 2020г. (50%) вече е надхвърлена.

• Новоизградени водоизточници за питейно-битови цели, бр.

Според информация, осигурена от областните управители и кметовете на общините от ЮЦР, през 2020 г. общият брой на новоизградените водоизточници за питейно-битови цели в района са 11 бр. Разпределението им по области е както следва:

- Област Кърджали – 9 бр.
- Област Пазарджик – 1 бр.
- Област Смолян – 1 бр.
- За област Хасково – 0 бр.
- Област Пловдив – 0 бр.

С отчетения индикатор се изпълнява крайната цел за 2020г.

• Новоизградени пречиствателни станции за питейни води, бр.

Данните, предоставени от областните управители и кметовете на общините от ЮЦР сочат, че през 2020 г. в района има една ново изградена пречиствателна станция за питейна вода в област Пловдив. На база тези данни общо за периода 2014-2020г. са изградени 10 бр. ПСПВ, с което се постигат крайните цели на индикатора.

• Нерегламентирани сметища – бр. или площ, дка

В информацията за 2020 г., осигурена от областните администрации и общините от ЮЦР се посочва, че нерегламентираните сметища в района са общо 271 бр., като е налице увеличаване на броя на показателя с 88бр. спрямо 2019г. /183бр./ Налице е увеличаване броя на нерегламентираните сметища в област Пловдив, Хасково и Смолян и намаляване в областите Кърджали и Пазарджик. Най-много нерегламентирани сметища са регистрирани в област Пловдив, като броят им спрямо предходната година се увеличават над 2 пъти. Най-голямо увеличение на броя на нерегламентираните сметища се наблюдава в област Хасково – над 4 пъти спрямо 2019г. Данните за нерегламентирани сметища по области са следните:

- Област Кърджали – 61 бр.
- Област Пазарджик – 27 бр.
- Област Пловдив –127бр.
- Област Хасково –43 бр.
- Област Смолян – 13 бр.

Предвид представената информация, крайната цел за намаляване на нерегламентираните сметища в района до 40 бр. е неизпълнена.

• Реализирани проекти по ОПОС и ПРСР за изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура – бр.

Според информация, осигурена от областните администрации и общините в ЮЦР, през 2020 г. реализираните проекти по Оперативна програма „Околна среда“ и Програмата за развитие на селските райони за изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура общо за района са **28 бр.** В област Пловдив в са изпълнени/ в процес на изпълнение са 8 проекта по ОПОС и ПРСР, за област Смолян са декларирани 15

бр. проекта, за област Хасково 5 бр., област Пазарджик и област Кърджали няма реализирани проекти от такъв тип.

От предоставените справки става ясно, че са реализирани множество проекти за реконструкция и подмяна на ВиК мрежа при рехабилитацията на улици и булеварди, финансирани от източници, различни от гореописаните.

• Изградени системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони – бр.

По информация, осигурена от областните управители и кметовете на общините от ЮЦР, през 2020г. в района са изградени общо 10 системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони, както следва:

- Пловдив – 2 бр.
- Хасково – 8 бр.

През 2020 г. в областите Пазарджик, Кърджали и Смолян няма изградени нови системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони. Поддържат се вече изградените системи. Индикаторът е преизпълнен.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: СОЦИАЛНО СБЛИЖАВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА МЕЖДУОБЛАСТНИТЕ НЕРАВЕНСТВА ЧРЕЗ ИНВЕСТИЦИИ В ЧОВЕШКИЯ КАПИТАЛ И СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

П2.1: Подобряване на достъпа до образователни, здравни, социални, културни услуги и спорт

П2.2: Повишаване на административния капацитет на регионално и местно ниво в полза на гражданите и бизнеса

Приоритет 2.1. Подобряване на достъпа до образователни, здравни, социални, културни услуги и спорт.

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
		Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 2 „Социално сближаване и намаляване на междуобластните неравенства чрез инвестиции в човешкия капитал и социална инфраструктура”						
Приоритет 2.1. „Подобряване на достъпа до образователни, здравни, социални, културни услуги и спорт”						
1	Реконструирани сгради и обекти на културата – бр.	n/a	8	18	Ежегодно	МРР, ИСУН, ОА
2	Изградени и реконструирани обекти на инфраструктурата за професионален спорт и спорт в свободното време - бр.	n/a	3	8	Ежегодно	МРР, ИСУН, ОА
3	Рехабилитирани образователни заведения, вкл. с осигурена високоскоростна интернет свързаност – бр.	n/a	25	55	Ежегодно	МРР, МОМН, ИСУН, ОА
4	Рехабилитирани здравни и социални заведения – бр.	n/a	15	30	Ежегодно	МРР, ИСУН, ОА
5	Брой създадени партньорства между университетите, НИИ и бизнеса	n/a	1	3	ежегодно	НСИ, МОМН, проучвания, ВУЗ

Индикатори:

• Реконструирани сгради и обекти на културата – бр.

По Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020г. през 2020г. в ЮЦР е сключен един договор за БФП за обновяване и енергийна ефективност на културна инфраструктура - сграда на Планетариум Смолян.

По информация от областните администрации и общините в Южен централен район, реконструирани сгради и обекти на културата през 2020г. в ЮЦР са 36 бр., с което целевата стойност на индикатора е преизпълнена.

• Изградени и реконструирани обекти на инфраструктурата за професионален спорт и спорт в свободното време – бр.

По информация от областните администрации и общините в Южен централен район, през 2020 г. са изградени/реконструирани 51 обекта на инфраструктурата за професионален спорт и спорт в свободното време – повече спрямо предходната година (44 обекта). Разпределението по области е както следва:

- Хасково – 8 бр.
- Пазарджик – 13бр.
- Пловдив -19 бр.
- Кърджали – 7 бр.
- Смолян – 4 бр.

Целевата стойност за 2020 г. на този индикатор е преизпълнена.

• Рехабилитирани образователни заведения, вкл. с осигурена високоскоростна интернет свързаност – бр.

По данни подадени от областните администрации в Южен централен район, броят на рехабилитираните през 2020 г. образователни заведения, вкл. с осигурена високоскоростна интернет свързаност е 61.

Най-много са ремонтираните образователни заведения в област Пловдив – над 31бр., следвана от област Хасково – 9 бр., област Кърджали (8 бр.), област Пазарджик (7бр.) и област Смолян (6бр.) В справките от областните администрации са включени и текущи ремонти на сгради, модернизиране на дворове или доставка на съвременен технологично оборудване.

По Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020г. за ЮЦР през 2020г. се изпълняват или приключват проекти за подобряване на образователната инфраструктура по приоритетни оси 1, 2 и 3 в редица общини.

Целевата стойност за 2020 г. на този индикатор е значително преизпълнена.

• Рехабилитирани здравни и социални заведения – бр.

По данни от областните администрации, броят на рехабилитираните здравни и социални заведения в ЮЦР през 2020 г. е 21. Най-много са в област Пловдив (10 бр.), в област Хасково – 5 бр., в област Смолян са обновени 4 обекта, а в област Кърджали са рехабилитирани 2 заведения.

По ОПРР 2014-2020г. през 2020 в процес на изпълнение са 9 проекта за изграждане/обновяване на социални заведения, финансирани по приоритетна ос 5 „Регионална социална инфраструктура“ и 5 проекта по приоритетна ос 1 „Интегрирано градско развитие“.

Целевата стойност за 2020 г. на този индикатор е преизпълнена.

• Брой създадени партньорства между университетите, НИИ и бизнеса

Според предоставена информация от областните администрации и общините в Южен централен район, през 2020 г. са създадени седемдесет и девет партньорства между университетите, НИИ и бизнеса – по един в областите Хасково и Пазарджик и седемдесет и седем в област Пловдив. В област Кърджали и Смолян не са реализирани нови партньорства за 2020г.

Целта за 2020 г. е постигната още през 2016г.

Приоритет 2.2. Подобряване на административния капацитет на регионално и местно ниво в полза на гражданите и бизнеса

ИНДИКАТОРИ		стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
СПЕЦИФИЧНИ ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ		Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 2 „Социално сближаване и намаляване на междуобластните неравенства чрез инвестиции в човешкия капитал и социална инфраструктура”						
Приоритет 2.2. „Подобряване на административния капацитет на регионално и местно ниво в полза на гражданите и бизнеса”						
1	Реализирани проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фонд на ЕС – бр.	n/a	500	1800	Ежегодно	ИСУН, ОА, УО на ОП
2	Служители, преминали обучение за развитие на уменията за управление на проекти, финансов контрол и прилагане на интегрирани системи за развитие – бр.	35	42	50	Ежегодно	ИПА, ОА

Индикатори:

- Реализирани проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фонд на ЕС – бр.

Според данни от ИСУН 2020 през 2020г. в ЮЦР са приключили общо 3629 проекта на обща стойност **406 791 508,54** лв., разпределени по оперативни програми както следва:

Оперативна програма	Общ брой приключили проекти към 31.12.2018г	Обща стойност (лева)	Общ брой приключили проекти към 31.12.2019г	Обща стойност (лева)	Общ брой приключили проекти към 31.12.2020г	Обща стойност (лева)
Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020	41	38 982 280,62	53	112 436 191,37	28	179 100 469,12
Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“	314	312 315 165,75	108	124 494 035,54	3480	98 860 765,97
Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“	19	6 869 072,68	18	6 019 206,79	1	386 042,61
Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“	223	67 889 629,30	101	15 218 695,58	92	12 170 875,07

Оперативна програма „Програма за морско дело и рибарство“	4	279 523,26	10	10 291 104,67	18	4 838 607,45
Оперативна програма „Околна среда“	1	83866,8	1	4 647 594,79	5	111 126 227,47
Оперативна програма „Добро управление“	6	1 858 338.46	0	0	5	308 520,85
Общо:	608	428 277 876,87	291	267 688 828,70	3629	406 791 508,54

Източник: ИСУН 2020

Броят на приключилите проекти през 2020г. в ЮЦР е 3 629 бр. От данните в таблицата се вижда, че само през 2020г. целевата стойност на индикатора брой на реализираните проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фонд на ЕС е преизпълнен в двоен размер. Общият брой на приключилите проекти в ЮЦР до 31.12.2020г. е 4572 на обща стойност 1 066 737 593,82 лв.

Според данни от ИСУН 2020 от началото на програмния период до 31.12.2020г. по оперативните програми, съфинансирани от ЕСИФ в ЮЦР са договорени **5792** проекта на стойност **2 329 807 441,33** лв.

• Служители, преминали обучение за развитие на уменията за управление на проекти, финансов контрол и прилагане на интегрирани системи за развитие – бр.

Съгласно представените данни от Института по публична администрация общият брой на служителите, преминали такъв вид обучение през 2020г. за областите в ЮЦР, е 13 бр.

Сигнатура	Име на курса	Администрация	брой участници
УМ 2	Управление на проекти	Област Хасково	1
	CAF-M - Моделът и ползите от неговото прилагане в българската администрация (общо обучение)	Община Свиленград	1
	CAF-1 - Управление на качеството и внедряване на CAF (общо обучение)	Община Свиленград	10
	CAF-PEF - Външна оценка	Област Пловдив	1

По предоставена информация от областните и общински администрации на територията на ЮЦР, през 2020 г. броят на служителите, преминали обучения, организирани от различни институции (програми) е 164 човека. Тук вероятно администрациите отчитат всички видове обучения, преминати от служителите.

Целта за 2020 г. е преизпълнена още през 2016г.

**СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: РАЗВИТИЕ НА ТРАНСГРАНИЧНО И ТРАНСНАЦИОНАЛНО
СЪТРУДНИЧЕСТВО В ПРИНОС НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ И
СБЛИЖАВАНЕ**

П 3.1: Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии

П 3.2: Развитие на междурегионалното и транснационалното сътрудничество за постигане на стратегическите цели на плана

Европейското териториално сътрудничество е инструмент на политиката на сближаване, чиято цел е разрешаването на трансгранични проблеми и съвместното развитие на потенциала на различни територии. Действията в рамките на сътрудничеството се подкрепят от Европейския фонд за регионално развитие чрез три основни компонента: трансгранично сътрудничество, транснационално сътрудничество и междурегионално сътрудничество.

Приоритет 3.1. Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии.

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
		Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 3 „Развитие на трансгранично и транснационално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване,,						
Приоритет 3.1 „Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии“						
1	Реализирани проекти/инициативи по програмите за трансгранично сътрудничество – бр.	70 (2011г.)	80	90	Ежегодно	МРРБ, ОА
2	Брой на интегрирани стратегически планови документи за управление и развитие на граничните територии	n/a	1	2	ежегодно	ИСУН, ОА

За периода 2014-2020 областите от ЮЦР - Хасково, Смолян и Кърджали са целеви територии по Програма за трансгранично сътрудничество Гърция-България 2014-2020, а по Инструмента за предприсъединителна помощ България – Турция 2014-2020г. допустима област е само област Хасково.

Индикатори:

• Реализирани проекти/инициативи по програмите за трансгранично сътрудничество през 2019 г. – бр.

✓ **Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ ИПП Гърция-България 2014-2020 г.**

Съгласно информация от Дирекция „Управление на териториалното сътрудничество“ в МРРБ, през 2020г. по програма за сътрудничество ИНТЕРРЕГ Гърция-България 2014-2020 се финансират проекти по четири приоритетни оси: „Конкурентен и иновативен трансграничен регион“, „Устойчив и приспособим към климата трансграничен регион“, „Трансграничен регион с подобрена взаимосвързаност“ и „Трансграничен регион с висока степен на социално приобщаване“. Общо одобрени за финансиране по програмата са 66 проекта на обща стойност 119 049 946,73 евро (с участието на 135 български партньора), като към 31.12.2020 г. всички договори за субсидия са подписани.

Към 31.12.2020 г., 42 проекта са с бенефициенти от Южен централен район, като 2 проекта са изпълнени през 2019 г., 5 проекта са изпълнени през 2020 г., а 35 проекта са в процес на изпълнение.

✓ **Програма за трансгранично сътрудничество Interreg ИПП България- Турция 2014-2020 г.**

Програмата е финансирана от ЕС по Инструмента за предприсъединителна помощ. Общата стратегическа цел на Програмата е укрепване на капацитета за трансгранично сътрудничество между България и Турция в областта на опазване на природата _ Приоритетна ос 1 „Околна среда“ и устойчивото развитие на туризма - Приоритетна ос 2 „Устойчив туризъм“ , което ще доведе до засилване на териториалното сближаване в Европа. По първата покана на програмата през 2018г. и 2019г. са реализирани съответно 10 и 6 проекта в ЮЦР. По втората покана в процес на изпълнение за 2019г. са 16 проекта, а са реализирани 6 проекта, а през втората 16. Общо за 2019г. - 22 проекта.

В обхвата на Южен централен район по програмата през 2020 г. се изпълняват 21 проекта, изпълнени са 2 проекта.

✓ **Програма за трансгранично сътрудничество „Балкани – Средиземно море“ 2014-2020 г.**

В рамките на две приоритетни оси: ПО 1 „Предприемачество и иновации“ и ПО2 „Околна среда“ до края на 2019г на територията на „ЮЦР“ са реализирани 4 проекта и 1 проект е в процес на изпълнение.

Към 31.12.2020 г. са одобрени 43 проекта с общ бюджет около 32,5 млн. евро. В 39 от финансираните проекти участват 59 български организации-партньори, от които от Южен централен район 3 проекта са приключили през 2019 г. и 1 ще приключи през 2021. За 2020 г. няма изпълнени проекти от Южен централен район.

✓ **Програма за транснационално сътрудничество „Дунав“ 2014-2020 г.**

По програмата за транснационално сътрудничество „Дунав“ има четири приоритетни оси: Иновативен и социално ангажиран Дунавски регион, Околна среда и културно ангажиран Дунавски регион, Подобрена свързаност на Дунавския регион и Добре управляван Дунавски регион. По трите открити покани и по двете покани за приоритетните координатори на Стратегията на ЕС за Дунавския регион са финансирани 80 проекта с общ бюджет над 10 430 697 евро с участието на 132 български партньори. Към 31.12.2020 г. са сключени 104 договора за предоставяне на национално съфинансиране, от които 3 договора от Южен централен район са приключили през 2019 г. За 2020 г. няма изпълнени проекти от Южен централен район.

✓ **Програма за междурегионално сътрудничество ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА 2014-2020 г.**

Програмата работи по четири теми: „Научноизследователска дейност, технологично развитие и иновации“, „Конкурентноспособност на малките и средни предприятия“, „Нисковъглеродна икономика“ и „Околна среда и ресурсна ефективност“. По четирите покани за набиране на проектни предложения в 44 от одобрените проекти участват 48 български партньори, от които 5 партньора от Южен централен район участват в проекти в процес на изпълнение. Няма реализирани проекти за 2020 г.

✓ **Програма за междурегионално сътрудничество ЕСПОН 2020**

Изпълнява се чрез един конкретен бенефициент - Европейска група за териториално сътрудничество ЕГТС ЕСПОН 2020. По специфична цел 1 „Приложни изследвания“ се работи по 13 приложни изследвания, от които едно е реализирано през 2018г. и шест през 2019г., съгласно одобрения график. По специфична цел 2 „Целеви анализи“ се разработват общо 9 целеви анализи, шест от които са приключили през 2018г. По специфична цел 3 – „Наблюдение и инструменти“ през 2020 г. са приключили 2 проекта.

✓ **Програма за междурегионално сътрудничество УРБАКТ III**

През 2018г. е изпълнен 1 проект – от Южен централен район Община Смолян участва в проекта CSCD/Smart Cities с Водещ партньор - град Манчестър, Обединено Кралство.

През 2019г. и 2020 г. няма партньори от Южен централен район в проекти от втора, трета и четвърта покана.

Може да се приеме, че целта за 2020 г. е изпълнена, предвид броя на сключените договори в процес на изпълнение.

- Брой на интегрираните стратегически документи за управление и развитие на граничните територии – бр.

По информация, предоставена от областните управители и кметовете на общини за 2020 г. действащи интегрирани стратегически документи за управление и развитие на граничните територии в Южен централен район са налични само в област Хасково – 2 броя.

Приоритет 3.2. Развитие на междурегионалното и транснационалното сътрудничество за постигане на стратегическите цели на плана.

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
		Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 3 „Развитие на трансгранично и транснационално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване,,						
Приоритет 3.2 „Развитие на междурегионалното и транснационалното сътрудничество за постигане на стратегическите цели на плана“						
1	Брой проекти за разширяване на сътрудничеството и насърчаване на икономическия, социалния и културния обмен между регионите на България и Европа.	n/a	10	25	ежегодно	ИСУН, МРРБ

Програмите за **междурегионално сътрудничество** имат за цел да повишат ефективността на политиката на сближаване въз основа на действия, които насърчават обмена на опит между регионите по въпроси като разработването и прилагането на програмите, устойчивото развитие на градовете и анализа на тенденциите, свързани с развитието в рамките на територията на Европейския съюз.

Индикатори:

- Брой проекти за разширяване на сътрудничеството и насърчаване на икономическия, социалния и културния обмен между регионите на България и Европа

По данни на Областните администрации за 2020г. са изпълнени проекти за разширяване на сътрудничеството и насърчаване на икономическия, социалния и културния обмен между регионите на България и Европа, както следва:

- За област Пловдив – 35 бр.

- За Област Смолян – 2 бр.

- За област Хасково – 5 бр.

- За област Пазарджик – 5 бр.

- За област Кърджали – 2 бр.

Общо 49 проекта са реализирани с партньори от Южен централен район.

Крайната цел по този индикатор е достигната през 2018г.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4: БАЛАНСИРАНО ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ ЧРЕЗ УКРЕПВАНЕ НА ГРАДОВЕТЕ-ЦЕНТРОВЕ, ПОДОБРЯВАНЕ СВЪРЗАНОСТТА В РАЙОНА И КАЧЕСТВОТО НА СРЕДАТА В НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА

П 4.1: Подкрепа за интегрирано и устойчиво градско развитие и подобряване на вътрешнорегионалната

П 4.2: Подобряване на свързаността на района в национален и международен план

П 4.3: Подобряване качеството на живот в селските райони

Приоритет 4.1. Подкрепа за интегрирано и устойчиво градско развитие и подобряване на вътрешнорегионалната свързаност

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
		Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 4 „Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване свързаността в района и качеството на средата в населените места“						
Приоритет 4.1. „Подкрепа за интегрирано и устойчиво градско развитие и подобряване на вътрешнорегионалната свързаност“						
1	Население, живеещо на територия с реализирани планове за интегрирано градско развитие - бр.	n/a	n/a	624 312	Ежегодно	МРРБ, НСИ
2	Реализирани проекти за създаване/обновяване на зелени площи в градските райони – бр.	n/a	8	20	Ежегодно	МРРБ, ИСУН, ОА
3	Население с подобрен транспортен достъп (%)	n/a	8%	20%	Ежегодно	МРРБ, ИСУН, ОА
4	Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет, вкл. и широколентова връзка от общото за страната в %	24 (2011г.)	50	100	Ежегодно	НСИ, Евростат

С реализирането на проекти за интегрирано и устойчиво градско развитие се решават предизвикателствата, пред които са изправени градските райони – икономически, екологични, климатични, социални и демографски. Прилагането на интегриран подход е възможност за решаване на трайни проблеми като безработица и бедност.

Индикатори:

• Население, живеещо на територия с реализирани планове за интегрирано градско развитие – бр.

За програмен период 2014-2020г. 15 града в Южен централен район имат действащи интегрирани планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР). Разработването на ИПГВР е осъществено с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007-2013 г. Градовете които изпълняват ИПГВР са: Пловдив, Кърджали, Хасково, Пазарджик, Смолян, Асеновград, Димитровград, Карлово, Панагюрище, Велинград, Девин, Златоград, Свиленград, Ивайловград и Крумовград.

По данни на НСИ към края на 2020г. населението, живеещо на територия с реализирани планове за интегрирано градско развитие е 912 956 души, което се равнява на 65 % от населението на ЮЦР.

• Реализирани проекти за създаване/обновяване на зелени площи в градските райони – бр.

Според информация, осигурена от областните управители и кметовете на общините от ЮЦР, през 2020 г. общият брой на успешно реализираните проекти за създаване или обновяване на зелени площи в градските райони е 62бр. Те са разпределени по области, както следва:

- Област Смолян – 6 бр.
- Област Хасково – 4 бр.
- Област Пазарджик – 10 бр.
- Област Кърджали – 0 бр.
- Област Пловдив – 42 бр.

По ОПРР 2014-2020г. през 2020г. са приключили 4 проекта за подобряване на градската среда по Приоритетна ос 1 на програмата и един е в процес на изпълнение. Индикаторът е преизпълнен.

• Население с подобрен транспортен достъп (%)

На база информацията от областните администрации в Южен централен район, през 2020г. най-голям процент на населението с подобрен транспортен достъп е налице в област Смолян – 47%, следвана от област Пазарджик с 40 %, област Кърджали – 25 %, и област Пловдив – 10 % от населението. За област Хасково не са налични данни.

• Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет, вкл. и широколентова връзка в %

Резултатите от проведено през 2020 г. изследване на НСИ за използването на информационно-комуникационни технологии (ИКТ) в домакинствата и от лицата показват, че 78.9% от домакинствата в България имат достъп до интернет в домовете си, което е с 3.8 процентни пункта повече в сравнение с предходната година. Мобилен достъп до интернет чрез мрежата на мобилните телефонни оператори използват 68.0% от домакинствата, а с фиксирана кабелна връзка разполагат 59.4%. Домакинствата с осигурена бърза и надеждна широколентова връзка са 78,6%

През 2020 г. с най-висок относителен дял на домакинства с достъп до интернет е Югозападния със 85,9%, следван от Южен централен район с 79,2%. Двата района изпреварват по този показател средната за страната стойност от 78,9%. Най-нисък е процентът в Северозападен район – 66,2%.

Достъп на домакинствата до интернет 2012 – 2020г. по райони (%)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Общо за страната	50,9	53,7	56,7	59,1	63,5	67,3	72,1	75,1	78,9
По статистически райони									
Северозападен	38,2	42,8	44,9	44,9	58,6	57,8	65,2	70,8	66,2
Северен централен	47,5	49,6	58,5	58,2	61,5	67,8	68,5	73,2	74,8
Североизточен	47,9	51,5	56,2	56,5	67,3	68,7	73,9	74,0	77,7
Югоизточен	49,6	46,5	52,3	58,6	60,9	62,1	70,0	74,7	77,2
Югозападен	59,3	64,3	63,7	67,8	64,9	70,5	75,3	77,8	85,9
Южен централен	50,3	52,7	54,8	56,6	64,9	70,4	73,7	75,3	79,2

Източник: НСИ

Данните по показателя за Южен централен район следват тенденцията характерна за страната на устойчиво нарастване на процента на домакинствата с достъп до интернет. За периода 2012-2015 г. стойностите за ЮЦР са под средните за страната. Едва през 2016 г. стойностите на района по този показател (64,9%) започват да надвишават средното равнище. А от 2017г. ЮЦР вече е с водещи позиции наред с ЮЗР.

На областно ниво с най-добри стойности на показателя е област Пазарджик - 81,7%, с увеличение спрямо предходната година от 13,4%. Областите Хасково и Кърджали също отчитат нарастване на броя домакинствата с достъп до интернет.

Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет през 2020 година

Статистически райони Области	Домакинства с достъп до интернет			
	2017 Общо (%)	2018 Общо (%)	2019 Общо (%)	2020 Общо (%)
Общо за страната	67,3	72,1	75,1	78,9
Южен централен район	70,4	73,7	75,3	79,2
Пловдив	76,2	74,4	80,7	79,9
Хасково	66,1	72,3	68,1	78,6
Пазарджик	67,8	67,8	68,3	81,7
Смолян	56,5	73,0	82,4	73,6
Кърджали	67,3	84,4	67,5	77,3

Източник: НСИ

Данните по този показател за ЮЦР показват ежегоден напредък в изпълнение на заложената цел, но през 2020г. индикаторът все още не е постигнат.

Приоритет 4.2. Подобряване на свързаността на района в национален и международен план

ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
	Исходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 4 „Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване свързаността в района и качеството на средата в населените места“					
Приоритет 4.2. “Подобряване на свързаността на района в национален и международен план”					
1 Дължина на новоизградени и/или реконструирани автомагистрала и пътища от I клас - км	12 (2012 г.)	40	80	Ежегодно	НСИ, АПИ, ИСУН
2 Дължина на рехабилитирани/реконструирани пътища от II и III клас - км	n/a	60	120	Ежегодно	МРРБ, НСИ, АПИ, ИСУН, ОА

През 2020г. в ЮЦР не са изградени нови автомагистрала и пътища I клас. По данни на Агенция „Пътна инфраструктура“ за ЮЦР през 2020г. са рехабилитирани/реконструирани 27,217 км пътища от III клас. С натрупване през годините целта за 2020г. е изпълнена

Републиканска пътна мрежа според класа на пътя към 31.12.2020г.

					Километри
Статистически райони Области	Пътища - общо	Автома- гистралаи	Първо- класни	Второ- класни	Трето- класни пътища и пътни връзки при кръстовища и възли
Общо	19917	806	2883	4019	12209
Северозападен район	3424	17	394	763	2250
Северен централен район	2976	-	461	636	1879
Североизточен район	2682	95	487	467	1633
Югоизточен район	3312	223	606	746	1737
Югозападен район	3418	279	519	622	1998
Южен централен район	4105	192	416	785	2712
Кърджали	649	-	73	81	495
Пазарджик	753	51	59	203	440
Пловдив	1020	50	129	240	601
Смолян	539	-	-	110	429
Хасково	1144	91	155	151	747

Източник: Национален статистически институт

От данните на НСИ към 31.12.2020 г. се вижда, че Южен централен район разполага с най-добре развита републиканска пътна мрежа – **4105 км** или 20,6% от републиканската пътна мрежа в страната. РПМ в ЮЦР обхваща 192 км автомагистралаи, 416 км пътища I клас, 785 км пътища II клас, 2 713 км пътища III клас и връзки при кръстовища и възли. Първокласната пътна мрежа е с нисък относителен дял във всички области и е разположена главно в северната част на района. ЮЦР се обслужва предимно от регионална пътна мрежа от II-ри и III-ти клас. Относителният дял на пътищата в ЮЦР с национално и международно значение (автомагистралаи и пътища I клас) е 17 %, което е сравнително по-ниска стойност от средната за страната - 19 %.

Няма изградени автомагистралаи и първокласни пътища в Родопската част на района. Затрудненият транспортен достъп до някои периферни планински и полупланински територии, отдалечени от функциониращата пътна мрежа от висок клас, допринася за изоставането им в социално-икономическото развитие.

По отношение на транспортната осигуреност и свързаност в ЮЦР продължава да се наблюдават големи вътрешнорегионални различия. Област Пловдив е с една от най-висока гъстота на жп мрежата в страната, докато област Кърджали е с една от най-ниските. Област Смолян изцяло няма достъп до жп

транспорт. Област Пловдив е с нeвисока гъстота на пътната мрежа, но има по-висок процент на пътната настилка в добро състояние. Областите Пазарджик и Смолян също се характеризират с по-висок процент спрямо средния за страната на пътната настилка в добро състояние. Областите Кърджали и Хасково имат гъстота на пътната мрежа над средното за страната, но състоянието ѝ е по-лошо.

Приоритет 4.3. Подобряване качеството на живот в селските райони

	ИНДИКАТОРИ	стойности Южен централен район			Период на събиране на инф.	Източник на информация
		Изходни (2010)	Междинни (2015)	Целеви (2020)		
Стратегическа цел 4 „Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване свързаността в района и качеството на средата в населените места“						
Приоритет 4.3 “Подобряване качеството на живот в селските райони”						
1	Реализирани проекти за подобряване качеството на средата и живота в селските райони - бр.	n/a	42	100	Ежегодно	МЗХГ, ОА

Индикатори:

- Реализирани проекти за подобряване качеството на средата и живота в селските райони – бр.

По данни на областните администрации на територията на Южен централен район през 2020г. са изпълнени общо 154 проекта за подобряване качеството на средата и живота в селските райони. Най-много проекти – 50 броя са изпълнени в област Пловдив, следвана от област Смолян – 40 проекта. В област Пазарджик проектите са 31, в област Хасково 22, а най-малко са реализираните в област Кърджали – 11 бр.

По данни на ПРСР, броят на реализираните проекти за подобряване качеството на средата и живота в селските райони в ЮЦР е 50.

Заложеният индикатор е преизпълнен.

III. ДЕЙСТВИЯ, ПРЕДПРИЕТИ ОТ РЕГИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА РАЗВИТИЕ В ЮЖЕН ЦЕНТРАЛЕН РАЙОН С ЦЕЛ ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Във връзка с въведената в страната извънредна епидемиологична обстановка за предотвратяване разпространението на вируса COVID-19 през 2020г. не са провеждани присъствени заседания на Регионалния съвет за развитие (РСР) на Южен централен район. Под председателството на Областния управител на Област Кърджали – г-н Никола Чанев, е проведена процедура за неприсъствено вземане на решение за одобрение на Годишен доклад за наблюдение изпълнението на Регионалния план за развитие на Южен централен район за 2019г.

Процедурата бе проведена на основание чл. 55, ал.4 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие */отм. ДВ. бр.70 от 7 Август 2020г./*. В тази връзка до членовете на Регионалния съвет за развитие бе изпратено уведомително писмо на хартиен носител, както и електронно съобщение с приложен Годишен доклад за наблюдение изпълнението на Регионалния план за развитие на Южен централен район за 2019г. и проект на решение за неговото одобряване. В резултат на което, на 29.06.2020г. Регионалния съвет за развитие на Южен централен район взе решение за одобряване на Годишен доклад за наблюдение изпълнението на Регионалния план за развитие на Южен централен район за 2019г.

3.1 Мерки за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни.

При изготвяне на Годишния доклад за наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие на Южен централен район са използвани актуални официални статистически данни, предоставени от Националния статистически институт, данни от Евростат, ИСУН 2020, като при отчитане на част от заложените индикатори е използвана информация, предоставена от Изпълнителната агенция по околната среда, Агенцията за устойчиво енергийно развитие, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на туризма, Агенция „Пътна инфраструктура“ и Института по публична администрация.

Областните администрации от ЮЦР предоставиха обобщена информация относно изпълнени значими общински проекти (и такива в процес на изпълнение) през 2020г., които не са финансирани от

европейски фондове, и актуални данни по индикатори за наблюдение на постигнатия напредък по изпълнение на РПР на ЮЦР през 2020г. Получената информация от цитираните източници е синтезирана, анализирана и подробно представена в настоящия доклад.

От месец август 2017г. функциите на Секретариат на РСР на ЮЦР се изпълняват от отдел „Южен централен регион“ на Главна дирекция "Стратегическо планиране и програми за регионално развитие" в МРРБ, която е Управляващ орган на ОП "Региони в растеж" 2014-2020г. и бъдещата програма „Развитие на регионите“ 2021-2027г.

Секретариатът на РСР на ЮЦР осъществява координация и взаимодействие с централните и териториалните структури на изпълнителната власт за изпълнение на Регионалния план за развитие. През 2020г. продължи добрата координация и сътрудничество между РСР на ЮЦР и управляващите органи на оперативните програми, както и РСР на други райони от ниво 2 и областните съвети за развитие.

3.2. Преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на Регионалния план за развитие на ЮЦР през 2020 г., както и мерките за преодоляване на тези проблеми.

При изготвянето на Годишния доклад за наблюдение изпълнението на РПР на ЮЦР за 2020г. отново са установени проблеми, свързани с осигуряването на актуална информация на регионално и общинско ниво и данни по определени в плана индикатори.

Основните проблеми, свързани с наблюдението изпълнението на приоритетите на плана са:

- Липса на данни за част от наблюдаваните индикатори или наличие на информация единствено на национално ниво.
- Част от наблюдаваните индикатори не съвпадат по наименование или по мерна единица с индикаторите, наблюдавани от Националния статистически институт и/или от други официални източници на информация на централно, регионално и местно ниво.
- Наличните данни за част от индикаторите на регионално ниво не съвпадат като периодика с данните на областно ниво, което не позволява пълноценен анализ на тенденциите във вътрешнорегионалните различия.

От страна на Секретариата са предприети мерки за осигуряване на налична информация и данни за някои индикатори от официалните източници на информация на национално ниво. Изготвени са писма, с които чрез Председателя на РСР е изискана информация от различни институции, провеждащи политики в съответните сектори – МЗХ, ИАОС, АУЕР, УО на ОП и ПРСР, и др. С помощта на областните управители от

района е събрана и обобщена информация от общините по голяма част от индикаторите в Плана, както и данни за изпълнението на проекти с източник на финансиране, различен от оперативните програми. Всички получени данни са анализирани и включени в Годишния доклад за наблюдение изпълнението на РПР на ЮЦР за 2020 г.

3.3. Мерки за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на Регионалния план за развитие на Южен централен район

Съгласно чл. 55, ал. 1 от ППЗРР/ *отм. ДВ. бр.70 от 7 Август 2020г./* приетите на заседанията решения се довеждат до знанието на гражданите и заинтересованите страни, чрез средствата за масово осведомяване, с цел осигуряване на публичност и прозрачност на обсъдените теми. Със съдействието на Секретариата, областните управители и общините от района информацията стига до широката общественост и по този начин се гарантира прозрачност на работата на Регионалния съвет за развитие. Изготвените протоколи от заседанията се публикуват на интернет страницата на МРРБ, заедно с материалите, които са се обсъждали на заседанието. В сайта на МРРБ редовно се публикуват документи и проекти на документи, касаещи работата на РСР на ЮЦР.

3.4. Мерки за постигане на необходимото съответствие на Регионалния план за развитие със секторните политики, планове и програми

РПР на ЮЦР 2014-2020 г. е разработен в съответствие с предвижданията на основните европейски и национални документи за стратегическо планиране (Стратегия Европа 2020 на ЕС, Национална програма за развитие: България 2020, Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г. Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г., и др.), както и с целите и приоритетите, заложи в структуроопределящите секторни стратегии, програми и планове.

През 2020г. в РСР на ЮЦР не са обсъждани секторни политики и мерки, които касаят развитието на региона и изпълнението на целите на РПР.

3.5. Предприети мерки за прилагане принципа на партньорство

Принципът на партньорство се прилага много успешно в работата на РСР и при реализирането на РПР на ЮЦР 2014-2020 г. След влизане в сила на новия Закон за регионалното развитие (март 2020г.) и Правилника за неговото прилагане се разшири състава на Регионалния съвет за развитие на Южен централен регион за планиране и в него вече участват много повече представители на икономическия сектор от региона, както и различни групи неправителствени организации. За целта Секретариатът на РСР проведе две процедури за подбор и бяха избрани с консенсус представителите на бизнеса и юридическите лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ), които да бъдат включени в новия състав на РСР на ЮЦР.

3.6. Постигнати резултати от извършени тематични оценки или оценки за специфични случаи към края на 2018 г.

Не са извършвани тематични оценки през 2020 г.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО

Наблюдението на изпълнението на Регионалния план за развитие на Южен централен район 2014 - 2020 г. за 2020г. и постигането на неговите стратегически цели и приоритети е осъществено чрез анализ и оценка на стойностите на ключовите национални макроикономически индикатори, специфичните индикатори за резултат и индикаторите по целите на Стратегия „Европа 2020“. Поради ограничена информация на регионално ниво, не е извършен анализ на глобалните екологични индикатори.

В Годишния доклад за наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие на Южен централен район 2014-2020 за 2020г. са анализирани настъпилите промени в социалното и икономическото развитие на ЮЦР и областите на територията на района. Анализирани са междурегионалните и вътрешнорегионалните различия, като са посочени областите с високи отклонения от средните стойности на разглежданите показатели.

Направена е оценка на постигнатия напредък по изпълнение на целите и приоритетите на РПР на ЮЦР 2014-2020 г. като са използвани специфични индикатори за резултат и актуални данни на НСИ, Евростат, информация от областните администрации и общините в ЮЦР, ИСУН 2020, УО на ОП, МРРБ, ИАОС, АУЕР, МТ, сайтове на министерства, агенции и др.

След анализирането на големия обем данни по заложените индикатори в РПР могат да се формулират конкретни заключения относно тенденциите в развитието на Южен централен район през 2020г.

Общи изводи от наблюдението

- Общото социално и икономическо развитие в страната и в частност на ЮЦР през 2020 г. е под влияние на разразилата се в световен мащаб пандемия от COVID-19. Предвид, че за някои показатели са налични данни от 2019г., реалните отражения върху социално-икономическите показатели тепърва ще бъдат анализирани. Отчита се забавяне на негативните демографски процеси на регионално ниво.
- През 2020г. в ЮЦР е отчетен най-ниският коефициент на безработица сред регионите в страната. По много показатели регионът се нарежда след ЮЗР с положителни резултати и тенденции по отношение на заетост, приходи от дейността на МСП и общия размер на създадения брутен вътрешен продукт. ЮЦР бележи спад през 2020г. по отношение на коефициентът на икономическата активност на населението над 15 години в сравнение с 2019г. Районът слиза на пето място по

отношение на показателя, като след него е единствено СЗР. ЮЦР заема трето място и по отношение на показателя привличане на преки чуждестранни инвестиции и предпоследно място по общ доход на лице от домакинство.

- ▶ Въпреки непрекъснатия ръст от 2014г. насам, ЮЦР все още изостава по показателя БВП на глава от населението, включително спрямо средната стойност за ЕС-27, което е знак както за ограничена кохезия между регионите, така и за неблагоприятни характеристики на факторите за производство и растеж на регионално ниво. По този показател ЮЦР изпреварва само два от северните района – СЦР и СЗР.
- ▶ Инвестициите в научноизследователска и развойна дейност (НИРД) в ЮЦР като процент от БВП за страната се увеличават през 2019г с 0,10 процентни пункта. ЮЦР все още изостава от средната стойност за страната като дори не е достигната междинната цел за 2015г. (0,62%), заложена в РПР. Все пак трябва да се отбележи, че ЮЦР е на второ място в страната по общия размер на разходите за НИРД за всички сектори. Инвестициите в ЮЗР обаче са 8 пъти повече. Недостатъчните инвестиции в НИРД може да са една от причините за по-слабия ръст на БВП на глава от населението.
- ▶ Регионалната икономика на ЮЦР притежава сравнително благоприятна структура с ясно очертан индустриален профил. По данни за 2019г. най-висок дял в брутната добавена стойност на икономиката в ЮЦР има сектора на услугите – почти 59%, но той е доста под средното ниво за страната (71,2%). За сравнение услугите в ЮЗР осигуряват 81,7% от БДС на района. Сектор “Индустрия” в ЮЦР произвежда 35,7% от БДС в района, което е значително по-високо от средното относително ниво за страната (25%). Делът на аграрния сектор в ЮЦР е 5,5% и също е доста по-висок от средния за страната (3,8%), а в абсолютна стойност (в млн. лв.) е най-голям в сравнение с всички останали райони.
- ▶ Продължава да се наблюдава ограничен напредък в преодоляването на вътрешнорегионалните различия в ЮЦР. При повечето от анализиранияте социално-икономически индикатори Област Пловдив изпъква със стойности значително над средните за района, докато останалите области са с близки показатели. Икономиката на Област Пловдив произвежда 57 % от БВП на района.
- ▶ На областно ниво се забелязват положителни тенденции в Област Кърджали по отношение на демографските показатели. Област Кърджали отчита и най-голям ръст на БВП в ЮЦР спрямо предходната година. Област Смолян обаче като цяло регистрира отрицателни тенденции в редица сфери – безработица, риск от бедност. Област Хасково регистрира добри резултати по отношение на общата заетост, инвестициите и възнагражденията на заетите лица. Най-висок е делът на лицата в риск от бедност в област Кърджали (35,7 %) и област Смолян (34,6%). Данните за област Смолян са притеснителни предвид, че през предходните две години областта е била с най-нисък риск (30,1%) в региона. Най-нисък е относителния дял на лицата с риск от бедност в Област Пазарджик (30,4%).

Област Хасково увеличава дела на населението си в риск от бедност и отчита най-малко увеличение на БВП.

- Демографските процеси продължават да се влошават, но негативните тенденции на регионално ниво по отношение на естествения прираст и миграцията забавят своя ход. Продължава да се задълбочава дисбалансът в териториалното разпределение на населението. Положителни тенденции се наблюдават в Област Кърджали, която успява да привлича повече хора. Като цяло продължава процесът на намаляване и застаряване на населението.
- Налице са положителни тенденции в развитието на МСП в района. Общите приходи от дейността на МСП и заетите лица в тях нарастват устойчиво през последните пет години.
- Преките чуждестранни инвестиции /ПЧИ/ нарастват устойчиво на национално ниво, но през 2019г. в ЮЦР се отчита спад. По данни на НСИ преките чуждестранни инвестиции /ПЧИ/ в ЮЦР през 2019 г. възлизат на 2 849 854,7 хил. евро, което представлява 11,2 % от тези за страната. ЮЦР все още държи третото място по този показател след ЮЗР и ЮИР. Но във вътрешнорегионален план се наблюдават големи различия в привлечените чуждестранни инвестиции през 2019 г. Водеща в ПЧИ отново е Област Пловдив, която успява да привлече 62% от общия размер на чуждестранните инвестиции в ЮЦР, но инвестициите в област Пловдив и област Пазарджик намаляват. През 2019г. най-голям ръст спрямо 2018г. бележи област Кърджали с 10,1% увеличение на ПЧИ спрямо 2018г.
- За съжаление през 2020г. туристическият сектор бе един от най-засегнатите от пандемията с COVID-19 отрасли. С над 50% по-малко приходи от нощувки са регистрирани в национален мащаб. На регионално ниво спадът в приходите е почти 35%. На областно ниво най-големи загуби са отчетени в областите Хасково и Пловдив, съответно 46% и 42%, а най-малки в област Кърджали – едва 5%.
- Инфраструктурното развитие на района изостава по отношение на дела население, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води и изграденост/състояние на ВиК инфраструктурата. Относителният дял на населението, обслужено от селищни пречиствателни станции за отпадъчни води в ЮЦР през 2018 г. е 55,7 %, който е значително по-нисък от средния за страната – 64,6 %. В сравнение с останалите райони в страната ЮЦР продължава да е на предпоследно място, изпреварвайки само СЗР, чийто дял е 50 %.
- Относителният дял на ранно напусналите образование и обучение от населението на 18 - 24 навършени години в ЮЦР е намалял спрямо 2019г. и е в размер на 15,1%. Ангажиментът на България по Стратегия „Европа 2020“ бе до края на 2020 г. делът на преждевременно напусналите да е до 11 % , а за Южен централен район до 10,5 %. За съжаление целта не може да бъде постигната.
- Относителният дял на завършилите висше образование от населението на възраст 30 - 34 навършени години в ЮЦР намалява и през 2020г. е 21,9%, което е значително по-ниско спрямо общото равнище за страната (33,3%).

- По отношение на екологията – нараства броят на нерегламентираните сметища в района. Най-много нерегламентирани сметища са регистрирани в област Пловдив, като броят им спрямо предходната година се увеличават над 2 пъти.
- Според данни от ИСУН 2020 от началото на програмния период до 31.12.2020г. по оперативните програми, съфинансирани от ЕСИФ в ЮЦР са договорени 5792 проекта на стойност 2 329 807 441,33 лв.
- Оценката на изпълнението на РПР на ЮЦР 2014-2020 г. показва, че през 2020г. отново се наблюдава напредък по реализацията на стратегическите цели и приоритети на Плана, но като цяло те няма да бъдат постигнати в пълна степен.
- От показателите по Стратегия „Европа 2020“ са постигнати крайните цели само по два индикатора – „Коефициент на заетост на населението на възраст 55-64 г.“ и „Население в риск от бедност или социално изключване“. От това може да се направи извода, че регионът е далеч от постигане на устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж.
- Въпреки добрите резултати, свързани със заетостта, ЮЦР изостава по показателя БВП на глава от населението, което може да се дължи на ниската степен на икономическа активност на населението и ниската производителност на труда.
- Не се постига балансирано териториално развитие. Междурегионалните и вътрешно регионалните различия се задълбочават. Налице е положително икономическо развитие, но не и устойчиво развитие на Южен централен регион за планиране.

Предложения за подобряване на резултатите от наблюдението на Регионалния план за развитие на Южен централен район (2014–2020г.)

Неприложимо. Настоящият годишен доклад е последен за периода на действие на Регионалния план за развитие.

Годишният доклад за наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие на Южен централен район 2014-2020 за 2020г. е одобрен от Регионалния съвет за развитие на Южен централен регион за планиране с неprisъствено вземане на решение чрез писмена процедура, проведена през месец юли 2021г.